

DISmode

**“STK gençlik çalışanlarının engelli gençlere destek
moderatörleri olmaları için dijital eğitim ”**

Proje numarası: 2022-2-PT02-KA220-YOU-000095234

WP 2 Proje çıktıları

Sonuç 3(R3):

**Engellilik farkındalığı, engellilik görgü kuralları,
iletişim yönergeleri, yardımcı teknolojilerin
temel kullanımı ve işaret dili hakkında iletişim
modülü**

Sürüm 4, Nisan 2024

Yazarlar:

**BULGARIAN
INCLUSION
SUPPORT
TEAM**

ipb

**INSTITUTO POLITÉCNICO
DE BRAGANÇA**

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

İçindekiler

Giriş	4
Sonuç çerçevesi	8
1. Engellilik ve sakatlık	12
1.1. Tıbbi model	14
1.2 Sosyal model	15
1.3 Biyopsikososyal model	16
1.4. Teknoloji ve işlevselliğe yönelik ICF tabanlı yaklaşım	17
2. Engellilik türleri	21
2.1 Hareket kısıtlılıkları	21
2.2. Görme bozuklukları	23
2.3 İşitme bozuklukları	24
2.4. Konuşma bozuklukları	26
2.5. Zihinsel engelliler	27
2.6. Ruhsal sağlık sorunları	28
2.7 Öğrenme güçlükleri	35
2.8. Tıbbi durumlar	41
3. Engellilik görgü kuralları	44
4. Önyargı ve klişeleştirme	48
4.1 Önyargı	48
4.2. Stereotipleme	49
4.3. Engelli bireyin çalışma kapasitesine yönelik aile önyargısıyla başa çıkma	51
5. Engellilik ve erişilebilirlik	52
5.1 Çevresel erişilebilirlik	52
5.2 Tutumsal erişilebilirlik	54
6. Yükseköğretim kurumu ortamının olası uyarlamaları	56

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

7. Engelli gençlerin mağdur edilmesinin önlenmesi	58
8. Olumlu bir kimlik geliştirmek	62
8.1. Engellilik ve imaj	62
8.2. Yetenekli ve engelli bir kişi olmanın olumlu yönlerini belirleme	64
9. Pratik Bölüm	68
9.1 Rol yapma oyunu 1 “Engelli insanlar – nasıl hissediyorlar?”	68
9.2. Rol yapma oyunu 2 “Anlaması kolay”	69
9.3. Rol yapma oyunu 3 “ Tekerlekli sandalye kullanan birine yardım et ”	70
9.4. Rol yapma oyunu 4 “Doğru ve yanlış kelimelerin kullanımı”	70
9.5. Rol yapma oyunu 5 “İşitme cihazı kullanan kişiler – kendilerini nasıl hissediyorlar?”	71
9.6. Rol yapma oyunu 6 “Dudak okuma”	72
9.7. Rol yapma oyunu 7 “Kelimeyi söyle. Öğrenme gücü çeken gencin nasıl hissettiğini anla”	73
9.8. Rol yapma oyunu 8 “El sıkışmanın alternatif bir yolunu bulun”	74
9.9. Rol yapma oyunu 9 “Görme engelli insanlar – nasıl hissediyorlar?”	74
10. Eğitim sırasında faydalı olabilecek dijital yardımcı teknolojiler hakkında temel bilgiler	75
11. İşaret dilinin temel sözcükleri ve ifadeleri	98

Giriş

Kapsayıcı eğitimin uygulanmasının getirdiği zorluklar, Avrupa Birliği'nde ve yurtdışında üniversite öğretim görevlileri ve eğitim politikası yapıcılarını için mesleki faaliyetin güncel görevlerinden biridir. Uluslararası toplumun bütünleşmeye yönelik kararlı çabalarına rağmen, bazı ülkeler hala ülkedeki öğrenci ve gençlerin refah durumu için kaliteli eğitim almada zorluklar ve engellerle karşı karşıyadır. Bu gerçek, kapsayıcı eğitimin uygulanması ihtiyacının, eğitime yönelik engellerden kaynaklanan sosyal dışlanmayla mücadele için sistematik bir yaklaşıma olan ihtiyacı azaltmadığını doğrulamaktadır.

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Engellilik tıbbi ve sosyal bir sorundur. “Uzun süreli fiziksel, zihinsel, entelektüel veya duyuşsal engelli kişilerin, çeşitli engellerle etkileşimleri sonucunda toplumda diğerleriyle eşit bir şekilde tam ve etkili bir şekilde yer almalarını engelleyebilecekleri” etkileşimden kaynaklanır (*Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi, Madde 1*) ¹.

Şekil 1- Engellilik gerçekleri

Kaynak: İnfografik - AB'de Engellilik: gerçekler ve rakamlar, Avrupa Konseyi

Avrupa Konseyi'ne göre Avrupa'da yaklaşık 87 milyon kişi engelli, yani 18 yaş üstü her 4 kişiden 1'i engelli ²(2022 verileri).

Şekil 2 Engellilik gerçekleri 2

Kaynak: İnfografik - AB'de Engellilik: gerçekler ve rakamlar, Avrupa Konseyi

¹<http://www.un.org/disability/convention/conventionfull.shtml>

²<https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/disability-eu-facts-figures/>

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Engelli bireylerin erken okul bırakma olasılıkları iki kat daha fazladır ve yoksulluk ve sosyal dışlanma riskleri %50 daha fazladır. Engelli bireylerin 2'de 1'i ayrımcılığa uğradığını düşünmektedir.

Engelli insanların yetersiz bir şekilde dahil edilmesinin başlıca nedenlerinden biri, genel olarak daha düşük bir performansa ilişkin önyargıların olmasıdır. Sosyal dahil etme talebi, her insanın bir birey olarak toplum tarafından kabul edilmesi ve topluma tam olarak katılma ve katılma fırsatına sahip olmasıyla gerçekleşir.

Farklılıklar ve sapmalar, sosyal katılım bağlamında bilinçli olarak algılanır, ancak anlamları sınırlıdır veya hatta kaldırılır. Varlıkları toplum tarafından ne sorgulanır ne de bir tuhaflık olarak görülür. Katılım hakkı sosyo-etik olarak haklı çıkarılır ve herkesin engelsiz bir şekilde hareket edebilmesi gereken hayatın tüm yönleriyle ilgilidir.

Çeşitlilik ve farklılıkların varlığı varoluşumuzun doğal bir gerçeğidir. Artık tek bir kişi ulaşamaz standartları karşılamaya zorlanmaz; insanların özel özelliklerle ilgilenmeleri ve kendi yollarıyla değerli hizmetler sunmaları için yapılar yaratan toplumdur.

Bu modül, engelliliklere ve bu engelli kişilerin karşılaştığı ilgili sınırlamalara ve engellere genel bir bakış sağlar. Engellilik destek moderatörlerinin bilgilerini geliştirmelerine ve farklı engellilik türlerini anlamalarına yardımcı olacak konuları kapsar. Bu hedefe yönelik çabalara rağmen , henüz evrensel olarak kabul görmüş bir engellilik kategorisi yoktur. Yaygın olarak kullanılan engellilik terminolojisi ülkeden ülkeye ve aynı ülkedeki farklı engellilik toplulukları arasında da değişir . Birçok engellilik topluluğunda tıbbi sınıflandırmalar yerine işlevsel terminoloji kullanma eğilimi vardır.

Yetenekler kişiden kişiye veya engellilik örgütünden benzer bir örgüte ve zamanla aynı tür engelliliğe sahip farklı kişiler için değişebilir. İnsanlar farklı engelliliklerin kombinasyonlarına ve farklı şiddet düzeylerinde kombinasyonlara sahip olabilir. Çeşitli

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

rahatsızlıklara sahip bazı kişiler kendilerini engelli olarak görmez. Ancak, işgücü piyasasına erişimlerini etkileyebilecek duysal, fiziksel veya bilişsel işlevsellik sınırlamaları olabilir.

Bu modül, engelli gençler için Engellilik destek moderatörlerine bağımsız çalışma, karşılaşılabilecekleri belirli zorlukların farkında olma ve ayrımcı uygulamalardan kaçınma konusunda ipuçları verir. Ayrıca, modül, engelli gençlerin istihdam durumunu etkileyen ailelerin ve toplumun önyargılarını ve klişelerini aşmaya yönelik temel rehberlik sağlar. Bu modül ayrıca, bağımsızlık ve katılıma giden bir yol olarak engelli kişinin olumlu bir kimliğinin geliştirilmesini de içerir.

Modül ayrıca küresel toplumda engelli insanların günlük rutinlerle başa çıkma becerilerine ilişkin sık rastlanan mitlerle de ilgilenmektedir. Son olarak, ancak en önemlisi, engelli gençlerin daha iyi dijital desteğini ve dijital katılımını kolaylaştırabilecek ilgili yardımcı teknolojiler hakkında kısa bir özet sunuyoruz. İletişimden bahsetmişken, Engellilik destek moderatörlerinin de ulusal İşaret dilindeki kelimeler ve ifadeler hakkında temel bilgiye sahip olmasının önemli olduğuna inanıyoruz.

Modülün amaçları ve hedefleri	Engellilik destek moderatörleri şunları yapabilmelidir: • kişisel ve toplum temelli faaliyetler) sosyal katılım yeteneklerini artırmak . • engellilikle ilişkili zorluklar ve engeller konusunda farkındalığını artırmak . • Engelli gençlerle çalışırken farklı durumlarda uygun tepkiler verin. • Engelli gençlerin nasıl hissettiğini ve özerklikleri, akademik ve mesleki gelişimleri için nelerin önemli olduğunu anlayın. • Çevredeki ortama en üst düzeyde erişilebilirliğin sağlanması için uygun ve makul düzenlemeler konusunda engelli gençlerle ve akademik toplulukla istişarelerde bulunulması. Engelli destek moderatörleri şunları yapabilir/bilir: • Engelli bireylerle uygun ve ayrımcılık yapmayan bir şekilde iletişim kurun. • Her bir engelin kendine özgü özelliklerini göz önünde bulundurarak, farklı engellilik türlerine sahip gençlerle çalışın. • Engelli bireyleri akademik kadronun ve toplumun önünde güçlü yönlerine ve yeteneklerine odaklanarak sunmak • Engelli gençlere yönelik olumlu imajı, engelliliğin getirdiği sınırlamaları göz ardı etmeden koruyun. • Engelli gençlere karşı sempati yaratmaktan ziyade olumlu farkındalık yaratın. • Engelli bireylerin mağdur edilmesini önleyin. • Engelli gençlerin olumlu kimliklerini geliştirmek. • Toplumun önyargı ve stereotipleriyle başa çıkın ve
--------------------------------------	---

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

	onları aşın.
Özet	Modül, bağımsız yaşamak ve özerk kararlar almak için temel unsurlardan biri olarak öz belirleme kavramını sunar. Engelli kişiler özerk davranışa ulaşır, kendi kararlarını alma haklarını uygulayabilmeli ve savunabilmelidir. Bu nedenle, etkili iletişim becerilerine yönelik ek bir eğitim de önemlidir. Bu modülle, Engellilik destek moderatörlerinin bireysellik, saygı, kendi kaderini tayin etme, bilinçli seçimler yapma olanağı, gizlilik, mahremiyet, esneklik ve erişilebilirlik gibi değerleri ve ilkeleri nasıl sağlayabileceklerine ilişkin ek açıklamalar ve bilgiler sağlıyoruz; ayrıca engellilik konularının açıklanması Ek olarak, modül engelliliklere ve bu engelli kişilerin karşılaştığı ilgili sınırlamalara ve engellere genel bir bakış sağlar. Engellilik destek moderatörünün farklı engellilik türleri hakkındaki bilgi ve anlayışını geliştirmesine yardımcı olacak konuları kapsar. Yine de, bu hedefe yönelik çabalara rağmen, evrensel olarak kabul görmüş engellilik kategorileri yoktur. Yetenekler kişiden kişiye veya engellilik örgütünden benzer bir örgüte ve zamanla aynı tür engelliliğe sahip farklı kişiler için değişebilir. İnsanlar farklı engelliliklerin kombinasyonlarına ve farklı şiddet düzeylerinde kombinasyonlara sahip olabilir. Çeşitli rahatsızlıklara sahip bazı kişiler kendilerini engelli olarak görmez. Ancak, eğitime erişimi etkileyebilecek duyuşal, fiziksel veya bilişsel işlevsellik sınırlamaları olabilir. Bu, Engelli Destek Moderatörlerinin bağımsız olarak çalışabilmelerini, karşılaşılabilecekleri belirli zorlukların farkında olmalarını ve ayrımcı uygulamalardan kaçınmalarını sağlayacaktır.

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

	Ayrıca, modül engelli gençlerin istihdam durumunu etkileyen ailelerin ve toplumun önyargı ve klişelerinin üstesinden gelinmesine yönelik temel rehberlik sağlar. Buna, bağımsızlık ve katılıma giden bir yol olarak engelli kişinin olumlu bir kimliğinin geliştirilmesi de dahildir. Modülde ayrıca engelli gençlerin ileri eğitimleri sırasında kullanılabilecek yardımcı teknolojiler hakkında da bilgi verilmektedir. Modül ekinde her ülkenin işaret dilindeki temel İşaret dili kelimelerini içeren bazı videolar sunulmaktadır.
Gerekli eğitim kaynakları	1. PC, dizüstü bilgisayar veya tablet 2. İnternet erişimi 3. E-posta hesabı Rol yapma oyunları için: 1. Göz bağları 2. Kağıt levhalar 3. Renkli baskılı masa 4. Tekerlekli sandalye veya tekerlekli ofis sandalyesi 5. Yeterli oyun alanı
Öğrenme yolları (mikro-sertifika fırsatı)	1. Yüz yüze: 3 saat 2. E-öğrenme: 7 saat 3. Uygulama: 4 saat
Önceden bilgi gerekli	1. Okuryazar olmak, engellilik ve sosyal konular hakkında temel bilgilere sahip olmak 2. İyi iletişim becerileri 3. E-öğrenme ve dijital teknolojilerin kullanımı hakkında temel BİT becerileri 4. Başkalarıyla işbirliği yapabilme yeteneği 5. Engelli insanlara karşı olumlu tutumlar ve empati gösterme yeteneği

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

	6. Özel gereksinimli gençlerle çalışma alanında temel bilgi.
Modülün öğrenme çıktıları	Bilgi: - Engelli bireylere yönelik farklı yaklaşımlar (kişi merkezli) hakkında; - bireylere yönelik farklı yaklaşımlar arasındaki ayrımı bilme ; - Engelli bireyin kendini nasıl hissettiği ve özerkliği için neleri önemli gördüğü hakkında bilgi. - bu engelliliğin karşılaştığı zorluklara ve engellere yönelik olumlu farkındalık . - Engelli gençlerle çalışırken farklı durumlarda ve farklı sosyal bağlamlarda olası tepkileri. - Engelli gençlerin daha fazla erişilebilirliğini sağlayabilecek dijital yardımcı teknolojiler hakkında bilgi - sürecinde faydalı olabilir Yetenekler: - Temel kişi merkezli yöntemlerin pratik uygulaması - Engelli kişilerin kendi kararlarını bilinçli bir şekilde alabilmelerini destekleme yeteneği - Çeşitli engelli gençlerle nasıl davranılacağı ve kişiselleştirilmiş merkezli yaklaşımın nasıl uygulanacağı becerileri - kelimeler kullanarak iletişim kurma becerileri - oluşturma ile ilgili konularda güvenilir hizmetler ve danışmanlık sağlama becerileri - Yükseköğretim kurumlarında olası erişilebilirlik düzenlemelerinin nasıl düzenleneceğine ve bu konuda nasıl danışmanlık yapılacağına dair beceriler. - teknolojilerin nasıl kullanılacağına ilişkin beceriler - İşaret dili iletişim becerileri Yeterlilikler:

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

- Engelli bireylere yönelik bireysel ve kişi merkezli bir tutum geliştirme yeteneği
- Engelli bireylerin bireysel yaşam algılarını gerçekleştirmede karşılaştıkları zorlukların veya güçlüklerin tanınması
- Engelli insanlara yönelik tutumlar üzerine düşünme ve onlara isim verme veya onlar hakkında eleştirel bir tartışmaya sahip olma
- bunların üstesinden gelme ve bunlarla başa çıkmanın olası yolları konusunda farkındalığın artırılması
- engelli gencin bireysel ihtiyaçlarına göre ayarlanması gereken hizmetlerin özelliklerine ilişkin farkındalığının artırılması
- Engellilik destek moderatörlerinin engelli gençlerle etkileşim ve destek sağlama konusundaki öz yeterliliklerinin artması.
- Engelli gençlere destek ve danışmanlık yaparken Engelli Destek Moderatörlerinin farkındalığının ve empatisinin artırılması.
- Arttırılmış alternatif iletişim yetenekleri
- Yardımcı teknolojilerin kullanımıyla ilgili olarak artan dijital beceriler

1. Engellilik ve fiziksel sakatlık

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) yaptığı ayrıma göre, *bozukluk*, psikolojik, fizyolojik veya anatomik yapı veya işlevin herhangi bir kaybı veya anormalliğidir. 'Bozulma', konuşma, işitme, görme ve hareket kabiliyetiyle veya başka bir kayıp veya anormallik biçimiyle birlikte kullanılabilir . Bir kişi ayrıca düzeltilebilir bir durum (miyopi gibi) veya yanlış bir durum (serebral palsi gibi) nedeniyle "bozulabilir".

Öte yandan engellilik tanımı daha geniş bir kapsama sahiptir. DSÖ, *engelliliği*, herhangi bir aktiviteyi tüm insanlar için normal kabul edilen şekilde veya aralıkta gerçekleştirme yeteneğinin bozulmasından kaynaklanan herhangi bir kısıtlama veya eksiklik olarak tanımlar.

rahatsızlıklar veya ruhsal hastalıklar nedeniyle engelli olabilir . Bu tür bozukluklar, rahatsızlıklar veya hastalıklar kalıcı veya geçici nitelikte olabilir. Kalıcı bir fiziksel, duysal veya zihinsel bozukluk, bir kişinin okuma, yazma ve eğitimin diğer yönleri; bir işte çalışma; giyinme, banyo yapma ve yemek yeme gibi yaşamın çeşitli temel işlevlerini yönetme gibi bir veya daha fazla önemli yaşam aktivitesini önemli ölçüde sınırlar.

Ancak her engel, bir sakatlığa yol açmaz/sona erdirmez veya sakatlık yaratmaz. Engellilik bu nedenle sadece bir sağlık sorunu değildir. Bir kişinin vücudunun özellikleri ile yaşadığı toplumun özellikleri arasındaki etkileşimi yansıtan karmaşık bir olgudur. Engelli insanların karşılaştığı zorlukların üstesinden gelmek, çevresel ve sosyal engelleri ortadan kaldırmak için müdahaleler gerektirir.

Engelli kişiler, engelli olmayan kişilerle aynı sağlık ihtiyaçlarına sahiptir - aşılama, kanser taraması vb. Ayrıca daha dar bir sağlık hizmeti marjı yaşayabilirler.

hem yoksulluk ve sosyal dışlanma nedeniyle, hem de bası yaraları veya idrar yolu enfeksiyonları gibi ikincil durumlara karşı savunmasız olabilmeleri nedeniyle sağlık sorunları yaşamaktadırlar.

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Engelli destek moderatörleri, toplumdaki sıradan bireyler ile fiziksel ve sosyal engelleri aşmak ve çağdaş toplumun eşit bir parçası olmak için mücadele eden engelli bireyler arasında köprü görevi görerek önemli bir rol oynamaktadır.

1.1. Tıbbi model

Tıbbi modelde engellilik bireysel bir sorun olarak anlaşılır. Eğer birinin bir engeli varsa -örneğin- görme, yürüme veya duyma yeteneğinin olmaması onun tıbbi sorunu olarak anlaşılır.

Engelliliğin tıbbi modeli, engelliliği engelli bireye ait bir 'sorun' olarak görür. Etkilenen bireyden başka kimseyi ilgilendiren bir sorun olarak görülmez. Örneğin, tekerlekli sandalye kullanan bir öğrenci bazı basamaklar yüzünden bir binaya giremiyorsa, tıbbi model bunun basamaklardan ziyade tekerlekli sandalyeden kaynaklandığını öne sürer.

Bu nedenle engelliliğin tıbbi modeli, engelli insanların kendileri hakkında düşünme biçimlerini de etkiler. Engelli insanlar ayrıca, engellerinin onları otomatik olarak sosyal aktivitelere katılmaktan alıkoyduğuna inanmaya yönlendirilebilir.

Tıbbi model yaklaşımının bazı örnekleri şunlar olabilir:

- Görme engelli bir öğrenci için daha büyük yazı tipinde bir bildiri hazırlamayı reddeden bir kurs lideri. Bu nedenle öğrenci sınıf tartışmasına katılamaz ;
- Bir ders öncesinde bir PowerPoint sunumunun kopyasını sağlamayı reddeden personel üyesi. Bu, gruptaki disleksili öğrenciler için bir öğrenme engeli yaratır; okumada daha fazla zorluk çekme olasılığı olan öğrenciler, önemli noktaları anlamakta ve kaydetmekte zorlanacaktır ;
- Engelli bir öğrenciyi Erasmus+ hareketlilik gezisine göndermeyi reddeden öğrenci ilişkileri ofisi, engelli gencin seyahat ve konaklama sorunlarıyla baş edemeyeceğine inanıyor.

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Bu tıbbi model yaklaşımı, engellilikle ilişkili zorlukların tümüyle engelli genç tarafından üstlenilmesi gerektiği ve engelli gençlerin başkalarına rahatsızlık vermemek için ekstra çaba (belki zaman ve/veya para olarak) göstermeleri gerektiği inancına dayanmaktadır.

1.2 Sosyal model

Sosyal modele göre engellilik, öncelikle toplumun engelli insanlara verdiği tepkinin bir sonucudur. Sağlık ve refah sistemi deneyimi, onların kendilerini sosyal olarak izole hissetmelerine neden olmuştur. Sosyal model aracılığıyla engellilik, engelli insanların ihtiyaçlarının genellikle çok az veya hiç dikkate alınmadığı bir toplumda eşitsiz bir ilişki olarak anlaşılmaktadır.

nedeniyle toplumun ana akımına katılımdan dışlanmaları nedeniyle engellidir . Bu engeller, onların bilgiye, eğitime, istihdama, toplu taşımaya, barınmaya ve sosyal/eğlence fırsatlarına eşit erişim sağlamasını engeller.

Sosyal model yaklaşımında daha kapsayıcıdır . Engelli insanların engelli olmayan insanlarla eşit bir zeminde aktivitelere nasıl katılabilecekleri konusunda proaktif düşünce verilir. Engelli insanların dışlanmamasını sağlamak için, zaman veya para gerektiren durumlarda bile belirli ayarlamalar yapılır. Etkinlik veya aktivitenin organizatörü, aktivitelerinin erişilebilir olduğundan emin olmak için sorumludur.

Örnekler şunlar olabilir:

- Bir dersin başlangıcından önce görme engelli bir grup üyesiyle bir araya gelerek, öğrencinin okuyabileceği şekilde dağıtılacak materyallerin nasıl uyarlanabileceğini araştıran kurs lideri ;
- ders öncesinde grubun tüm üyelerine Blackboard'da PowerPoint sunumları sunan bir öğretim görevlisi. Bu, disleksili öğrencilerin ders öncesinde bilmedikleri terminolojilere bakmalarını sağlar ve izlenecek yapı hakkında onlara bir fikir verir. Bu 'çerçeveleme' öğrencilerin bilgiyi okumasına, anlamasına ve hatırlamasına yardımcı olur;

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

- Engelli bir öğrencinin Erasmus+ hareketlilik gezisine gönderilmesinden vazgeçmeyen, seyahat ve konaklama ile ilgili tüm konuları önceden görüşen Öğrenci İlişkileri Görevlisi .

Sosyal modelin önemli bir ilkesi, bireyin belirli bir durumda kendi gereksinimleri konusunda uzman olduğu ve engelliliğin belirgin olup olmamasından bağımsız olarak buna saygı gösterilmesi gerektiğidir.

Tıbbi - Bu model sorunun kişinin kendisi olduğunu düşünüyor

Sosyal: Bu model sorunun toplumun olduğunu düşünüyor

Şekil 3 Tıbbi ve sosyal model arasındaki karşılaştırma

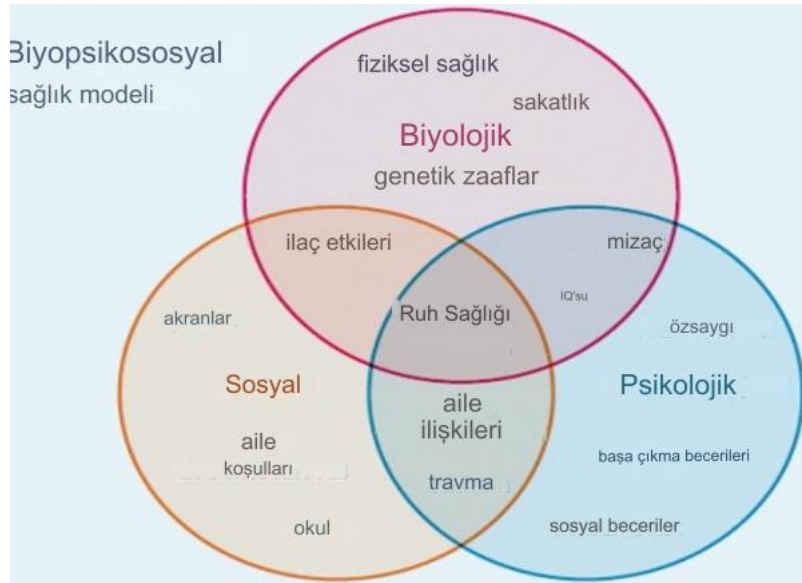
1.3 Biyo-psikososyal model

İlk olarak 1977'de George Engel tarafından kavramsallaştırılan bu model, bir kişinin tıbbi durumunu anlamak için yalnızca biyolojik faktörlerin değil, aynı zamanda psikolojik ve sosyal faktörlerin de dikkate alınması gerektiğini ileri sürmektedir. Bu model, engelliliği bir kişinin sağlık durumu ile yaşadığı çevre arasındaki etkileşim olarak görmektedir.

Hem tıbbi hem de sosyal modellerin uygun olduğunu savunur, ancak hiçbirini tek başına kişinin sağlığının karmaşık doğasını açıklamak için yeterli değildir. Aşağıdaki faktörleri birleştirir:

- Biyo (fizyolojik patoloji)

- Psiko (psikolojik sıkıntı, korku/kaçınma inançları, mevcut başa çıkma yöntemleri ve atıflar gibi düşünceler, duygular ve davranışlar)
- Sosyal (sosyo-ekonomik, sosyo-çevresel ve kültürel faktörler, örneğin iş sorunları, aile koşulları ve faydalar/ekonomi)

Şekil 4 Biyopsikososyal model³

1.4. Teknoloji ve işlevselliğe yönelik ICF tabanlı yaklaşım

Uluslararası İşlevsellik, Engellilik ve Sağlık Sınıflandırması (ICF), ⁴işlevsellik ve engelliliğin sağlık bileşenlerinin bir sınıflandırmasıdır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından koordine edilen dokuz yıllık uluslararası revizyon çabalarının ardından, Dünya Sağlık Asamblesi, 22/05/2001 tarihinde Uluslararası İşlevsellik, Engellilik ve Sağlık Sınıflandırması'nı ve "ICF" kısaltmasını onayladı.

³<https://stimpunks.org/glossary/biopsikososyal-model/>

⁴ <https://www.who.int/standards/classifications/international-classification-of-functioning-disability-and-health>

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Bu sınıflandırma 1980 yılında WHO tarafından tasarlandı ve daha sonra Uluslararası Engellilik, Engellilik ve Engellilik Sınıflandırması (ICIDH) olarak adlandırıldı. İşlevsellik ve engelliliğin sağlık bileşenlerini sınıflandırmak için birleştirici bir çerçeve sağlamak amacıyla oluşturuldu.

ICF sınıflandırması, tanı ve sağlık koşulları hakkında bilgi içeren ancak işlevsel durum hakkında bilgi içermeyen WHO'nun Uluslararası Hastalık Sınıflandırması-10. Revizyon'unu (ICD) tamamlar. ⁵ICD ve ICF, WHO Uluslararası Sınıflandırmalar Ailesi'ndeki (WHO-FIC) temel sınıflandırmaları oluşturur.

ICF aşağıdaki genel bileşenler etrafında yapılandırılmıştır:

- Vücut fonksiyonları ve yapısı
- Aktiviteler (bir bireyin görev ve eylemleriyle ilgili) ve katılım (bir yaşam durumuna katılım)
- Şiddet ve çevresel faktörler hakkında ek bilgiler

İşlevsellik ve engellilik, bireyin sağlık durumu ile çevrenin bağlamsal faktörleri ve kişisel faktörler arasındaki karmaşık bir etkileşim olarak görülmektedir. Bu kombinasyonun tasvir ettiği görüntü, “kişinin kendi dünyasındaki” imajıdır.

Sınıflandırma bu boyutları doğrusal veya statik olmaktan ziyade etkileşimli ve dinamik olarak ele alır. Bir ölçüm aracı olmasa da engellilik derecesinin değerlendirilmesine olanak tanır. Sağlık durumları ne olursa olsun tüm insanlara uygulanabilir. ICF'nin dili etiyoloji (nedensellik veya köken çalışması) konusunda tarafsızdır ve vurguyu durum veya hastalıktan ziyade işleve koyar. Ayrıca kültürler, yaş grupları ve cinsiyetler arasında alakalı olacak şekilde dikkatlice tasarlanmıştır ve bu da onu heterojen popülasyonlar için oldukça uygun hale getirir.

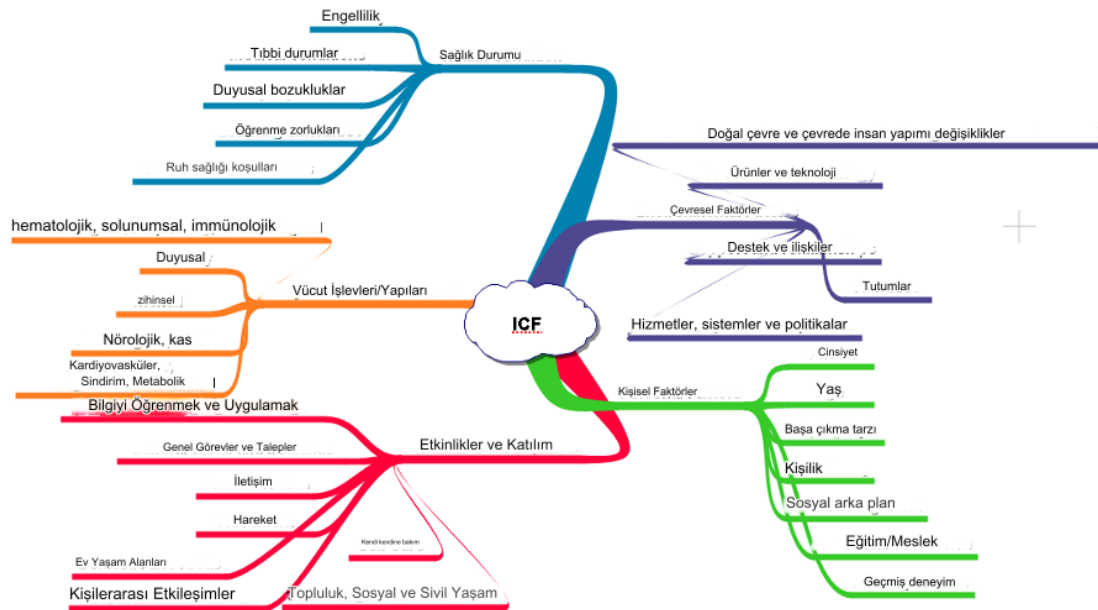
ICD'deki çeşitli faktörlere daha yakından bakalım ve anlamlarını tartışalım:

⁵ <https://icd.who.int/dev11/l-icf/en>

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

- Vücut Fonksiyonları, vücut sistemlerinin (psikolojik fonksiyonlar dahil) fizyolojik fonksiyonlarıdır.
- Vücut Yapıları, organlar, uzuvlar ve bunların bileşenleri gibi vücudun anatomik parçalarıdır.
- Aktivite Sınırlamaları, bir bireyin aktiviteleri yürütürken yaşayabileceği zorluklardır.
- Katılım Kısıtlamaları, bireyin yaşam durumlarına katılımında yaşayabileceği sorunlardır.
- Çevresel Etkenler, insanların içinde yaşadıkları ve hayatlarını sürdürdükleri fiziksel, sosyal ve tutumsal çevreyi oluşturur.
- Kişisel Faktörler; bireyin tutumları, inançları, kültürü, cinsiyeti ve sosyal geçmişi ile ilgilidir.
- Sağlık Durumu hastalıkları, bozuklukları ve yaralanmaları açıklar

Aşağıdaki zihin haritası bu kategorilerin her biri için örnekleri göstermektedir:

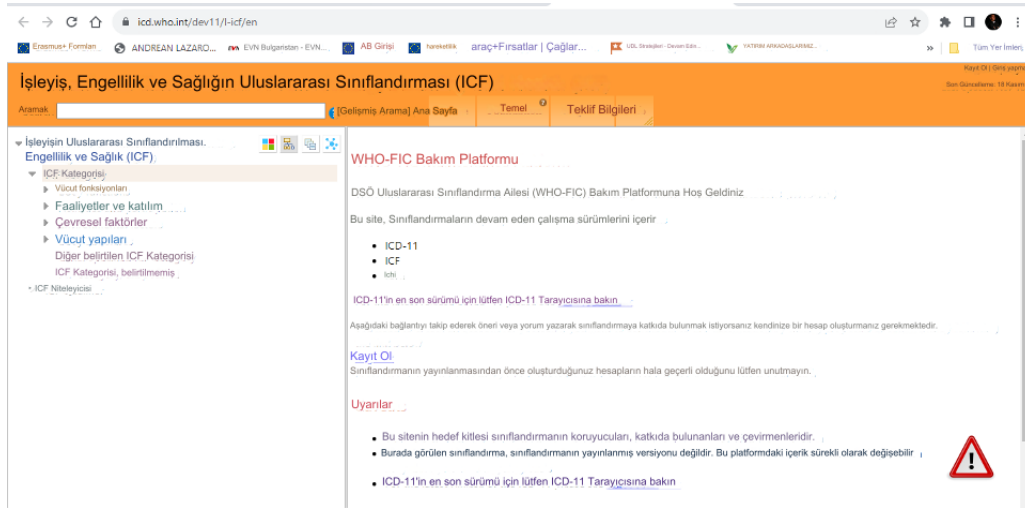

Şekil 4a: ICF kategorilerinin her biri için örnekler

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

ICF'ye erişmek için çevrimiçi ICF tarayıcısının kullanılması önerilir:

<https://icd.who.int/dev11/l-icf/en>

Şekil 4b ICF platformu

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

2. Engellilik türleri

Aşağıdaki bölümde, engelliliğin ana gruplarına ve engelli bir kişi/genç için hangi sınırlamalara ve engellere neden olabileceklerine ilişkin farkındalığınızı ve bilginizi artırmak istiyoruz. Amaç, bunları hazır ve yaygın bir reçete olarak almadan, olası çözümler üzerinde yaratıcılığınızı ve düşüncenizi artırmaktır.

2.1 Hareket kısıtlılıkları

Hareketlilik bozukluğu, geçici veya kalıcı olabilen bir dizi durumdan kaynaklanabilir. Etkiler günden güne değişebilir; aynı kalabilir veya zamanla giderek kötüleşebilir. Durum vücudun bazı kısımlarını veya tamamını etkileyebilir.

Hareket kabiliyeti kısıtlı olan kişiler aşağıdaki zorluklarla karşılaşabilirler:

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

- Koordinasyon ve hareketle ilgili zorluklar;
- Dayanıklılık ve dirençle ilgili zorluklar;
- Araba kullanma, ev işleri, yemek pişirme ve kişisel bakım gibi rutin işleri zor ve/veya yorucu bulabilirler ;
- Tükenmişlik;
- vb. gibi başkalarının önemsemediği olanaklara erişimde zorluk;
- Elleri veya kolları etkilenirse, şunlar olabilir:
 - ilgili zorluk yaşıyorsanız ;
 - Kalem/kurşun kalem kullanarak yazı yazamamak ;
 - Yavaş bir yazma hızına sahip olmak;
 - Sayfaları çevirmede zorluk çekiyorsanız ;
 - Standart bir klavye veya fareyi kullanmakta zorluk çekmek; Konferans odalarında bulunan ekipmanları kullanmakta zorluk çekmek ;
 - Belgeleri dosyalama veya saklama konusunda zorluk yaşıyorsunuz.
- İstemsiz baş hareketleri varsa, bu durum standart boyutlu yazıları okuma yeteneklerini etkileyebilir.

Engeller:

- Erişilemeyen veya yetersiz erişilebilir geçitler ve merdivenler;
- Çok dar asansörler, girişler ve koridorlar;
- Çok ağır kapılar;
- Sürgülü kapılar;
- Kaygan zeminler veya kalın halılarla kaplı ;
- Uygun olmayan seviyede bulunan nesnelere veya düğmelere erişimin zor olması veya olmaması ;
- Tekerlekli sandalye kullanan veya diğer hareketlilik yardımcılarını kullanan bir kişinin hareket etmesi için yeterli alan yok ;
- Tuvalet veya banyoda kişinin bağımsızlığını kolaylaştıracak ekipmanların eksikliği (örneğin korkuluklar, tutamaklar);
- Mevcut engellerin aşılmasını sağlayacak uygun yardıma sınırlı erişim.

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

2.2. Görme bozuklukları

Görme engelli herkes farklıdır. Bazı insanlar doğuştan görme engelli olabilirken, diğerleri görme yetilerini kademeli olarak kaybetmiş olabilir. Bazıları etrafta dolaşmak için rehber köpeğe güvenebilir veya beyaz baston kullanabilir. Diğerleri kendi başlarına dolaşabilecek kadar görüşe sahip olabilir.

Bu engelin etkisi, görme kaybının türüne, şiddetine ve kişinin ne kadar sosyal olduğuna göre değişiyor.

Örneğin kör insanlarla karşılaşabilirsiniz:

- beyaz bastonla bağımsız bir şekilde dolaşan,
- rehber köpekle dolaşmak,
- rehber veya kişisel asistanla dolaşmak

veya kısmen görme engelli kişiler:

- bağımsız seyahat için yararlı olan bir miktar görme yeteneği kalmış,
- destek isteyebilecek (örneğin kişisel asistan).

Her türlü görme bozukluğunun kapsamlı kapsamı için lütfen Dünya Sağlık Örgütü'nün sınıflandırmalarına bakın (<http://www.who.int/classifications/icf/en/>).

Görme engelli veya az gören kişiler aşağıdaki zorluklardan bazılarını yaşayabilir:

- için işitme duyularına daha bağımlı olmaları muhtemeldir . Konuşmaları takip etmeyi kolaylaştıran yüz ifadeleri ve jestlerle ses tonunu eşleştiremeyebilirler ;
- Bilgi edinmek için işitme duyularına daha fazla bağımlı olmaları muhtemeldir, bu nedenle yüksek düzeydeki arka plan gürültüsü onlar için sorun yaratabilir;
- Görme engelli kişilerin pek önemsemediği dünya hakkında günlük pratik bilgileri toplama fırsatını kaçırmış olabilirler ve bu nedenle yeni durumlarla ve yeni ortamlarla pratik bir şekilde tanıştırılmaları gerekebilir ;

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

- Düşük ışık seviyelerinde görmede zorluk çekebilirler veya hız ve mesafeyi hesaplamada sorun yaşayabilirler;
- Bazı durumlarda parlak ışıklar görüşü iyileştirebilir.

Aşağıdaki konularda da bazı zorluklar yaşayabilirler:

- bilgi edinme ;
- vb. kaynaklardan yazılı metin okumak ;
- Engelli bireylere yönelik özel yazılımlarda normalde okunmayan diyagram ve çizelgeleri anlamak ;
- vb. gibi yardımcı teknolojiler olmadan BİT kullanımı;
- Otel olanaklarından faydalanma;
- Gidiş, dönüş ve çevre seyahatleri.

Engeller (erişilemez veya kısmen erişilebilir):

- Görsel bilgiler (işaretleme, yönlendirme, jest, mimik vb.)
- Basılı materyaller (broşürler, bilgilendirme broşürleri, haritalar, menüler, gazeteler, vb.),
- Acil durumlara ilişkin bilgiler (tahliye yolları işaretleri, acil durumlarda yazılı talimatlar).
- Kılavuz olmadan yeni çevrede yön bulmada zorluk
- Yeni cihazların bağımsız kullanımıyla ilgili sorunlar (örneğin, özel işaretleme veya başka bir ayar olmadan asansör)
- Aynı şekle sahip farklı nesnelerin tanınmasıyla ilgili sorunlar
- Konumu değiştirilen objeleri bulmada zorluk yaşanması.

2.3 İşitme bozuklukları

'İşitme kaybı' terimi, hafif kayıptan (işitme zorluğu) tam sağırılığa kadar değişebilen bir işitme kaybını tanımlar. İşitme kayıpları çeşitli nedenlerden kaynaklanabilir. Bazı

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

insanlar doğuştan sağırdır ve diğerleri yaralanma, hastalık veya çok fazla yüksek sese maruz kalma nedeniyle sağır olmuş olabilir. İşitme engelli insanların hepsi işitme cihazı kullanamaz veya dudak okuyamaz. İşitme cihazı sadece bir cihazdır ve birçok sınırlaması vardır. Asıl sorun duyma değil, konuşmayı anlamaktır.

İşitme bozuklukları beyne giden bilgi akışını kısıtlayarak özellikle gürültülü ortamlarda veya uzak mesafeden konuşmayı anlama sürecini olumsuz etkiliyor.

Engeller:

-) erişimin olmaması veya çok sınırlı olması ;
- Görsel bilginin kullanımına bağımlılık (önemli olan açık ve basit işaretleme);
- Olumsuz koşullarda (gürültülü ortamlarda, kalabalık yerlerde veya yüksek sesli müzik dinlendiği yerlerde) iletişimde konut tipi işitme cihazının çok sınırlı kullanımı;
- Daha karmaşık kelimeleri veya soyut kavramları anlamada sıklıkla sorunlar yaşanır.

2.3.1 işitme kaybı-körlük

İşitme kaybı-körlük, çok az veya hiç yararlı görüş ve çok az veya hiç yararlı işitme olmaması durumudur.

Sağır-kör insanlar birçok farklı şekilde iletişim kurarlar . Sağır olarak büyüyen ve daha sonraki yaşamında görme kaybı yaşayan birinin işaret dilini (görsel olarak değiştirilmiş veya dokunsal bir biçimde) kullanma olasılığı daha yüksektir. Kör olarak büyüyen ve daha sonra sağır olan diğerlerinin konuşma/yazı dillerinin dokunsal bir modunu kullanma olasılığı daha yüksektir. Çoğu zaman özel iletişim cihazları da kullanırlar.

Bu kişiler, görme engelli kişilerin karşılaştığı engellerle işitme engelli kişilerin karşılaştığı engellerin birleşmesiyle aynı engellerle karşı karşıyadır. Sağır kör kişiler, hareketlilik ve başkalarıyla iletişimde kendilerine yardımcı olan sözde rehber-tercümanlara bağımlı olabilir. Rehber-tercümanların hizmetleri, farklı ülkelerde değişebilen bir tür sosyal destek olarak kabul edilir.

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

2.4. Konuşma bozuklukları

Konuşma zorluklarının birçok nedeni vardır. Gençler, disfaji (beyin hasarı sonucu iletişim kurma yeteneğinin kısmen veya tamamen bozulması) nedeniyle konuşma yoluyla düşüncelerini ifade etmekte sorun yaşayabilir, yaralanma veya felç geçirmiş olabilirler veya serebral palsi gibi yüz kasları üzerinde kontrol eksikliğine yol açan tıbbi bir rahatsızlıkları olabilir, vb.

Ayrıca aşağıdaki zorluklar da yaşanabilir:

- Kişi doğuştan ağır sağır ise , konuşarak iletişim kurmada zorluk çekecektir çünkü bu beceri öncelikle erken çocukluk döneminde konuşmayı duyarak öğrenilir;
- Kekemelik, diğer insanlarla iletişim kurmayı zorlaştırabilir. Bazen konuşmadan sizden daha fazla utanırlar. Kişinin kekemeliğı varsa, bunu daha da kötüleştiren bazı durumlar vardır, örneğın, bir grup önünde konuşmak veya telefonda konuşmak.
- apraksi varsa, kelimeleri oluşturmak için sesleri ve heceleri doğru sıraya koymakta zorluk çekebilir. Daha uzun veya daha karmaşık kelimeleri, kısa veya basit kelimelerden daha zor söylerler. Ayrıca konuşurken tutarsız hatalar yapma eğiliminde olabilirler. Örneğın, zor bir kelimeyi doğru telaffuz edebilirler ancak daha sonra tekrar etmekte zorluk çekebilirler; veya bir gün belirli bir sesi söyleyebilirler ve ertesi gün aynı sesle ilgili zorluk çekebilirler. Doğru sesi veya kelimeyi 'el yordamıyla' aramak zorunda kalabilirler ve siz doğru bir şekilde söyleyebilmeniz için bir kelimeyi birkaç kez söylemeyi denemeleri gerekebilir ;
- Kişinin bir artikülasyon bozukluğu varsa, başkalarının onun ne söylediğini nasıl anladığını etkileyebilir. Örnekler arasında "bana bir kurabiye ver" yerine "bana eta ver" demek, sesleri çıkarmak ("pan" yerine "pa") veya kelimelere ses eklemek ("piyano" yerine " pinanio ") sayılabilir;

- Kişi peltekse, "s" ve "z" harflerini ve "c " harflerini örneğin "event" yerine " zucezo " olarak değiştirebilir. Diğer ikameler arasında 'r' yerine d' ('mouse' yerine ' daton ') demek de vardır.

Engeller:

- Karmaşık ve uzun kelimelerin veya ifadelerin telaffuzunda güçlükler ;
- Hızlı tepki gerektiren durumlarda iletişimde güçlükler ;
- Bazen sözlü iletişime karşı bile isteksizlik;

2.5. Zihinsel engelliler

Amerikan Zihinsel ve Gelişimsel Engelliler Derneği'ne (2023) göre 6, Zihinsel engellilik, 22 yaşından önce başlayan hem zihinsel işlevlerde hem de uyarlanabilir davranışlarda önemli sınırlamalarla karakterize bir durumdur. Zihinsel engelli olan herkes farklıdır. Zihinsel engellilik, öğrenmeyi ve anlamayı etkileyebilecek bozukluklar için daha genel bir terimdir. Bu, iletişim kurmada büyük zorluk yaşadıkları, yüksek düzeyde desteğe ihtiyaç duydukları ve ek duyuşal veya fiziksel bozukluklara sahip olabilecekleri anlamına gelebilir.

Bu grupta şu kişiler var:

- Düşük zihinsel yetenekler;
- Algılama süreçlerinde, konsantrasyonda, hafızada ve düşünmede sorunlar;
- Sosyal beceriler ve sosyal kurallarla ilgili sorunlar.

Bu kişiler aşağıdaki aktivitelerin bazılarında sorun yaşayabilirler:

- Başkalarını dinlerken veya başkalarıyla işbirliği yapmak zorunda kaldıklarında anlamakta zorluk çekebilirler ;
- Okuyarak veya izleyerek anlamakta zorluk çekebilirler. Bu şunları içerebilir:
 - bir gösteri veya film izlemek;
 - PowerPoint sunumları;
 - bir videoyu izlemek ;

⁶<https://www.aaid.org/intellectual-disability/definition>

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

- grafikleri ve çizelgeleri anlama;
- kullanarak ;
- yardımcı teknoloji kullanımı.
- rehberlik veya talimatları anlamak için daha fazla zamana ihtiyaç duyabilirler :
 - bazı bilgileri anlamakta çok zorlanabilirler ;
 - zayıf hafızaya sahip olabilirler ve bir şeyleri hatırlamakta zorluk çekebilirler;
 - Konuşma veya yazmada bazı zorluklar yaşayabilirler ;
 - sayılar, şekiller, hesaplamalar ve haritalarla ilgili bazı sorunlar yaşayabilirler.
- Planlama ve zaman yönetimi konusunda yardıma ihtiyaç duyabilirler.

Engeller:

- Karmaşık bilgilerin ve ifadelerin anlaşılmasında sorunlar
- Soyut kavramların anlaşılmaması
- Finansal işlemlerin değerinin tam olarak anlaşılmasında sorunlar var
- Karmaşık metinleri anlamada zorluk.
- Bazen standart olmayan davranışlarla ilgili sorunlar, başkaları tarafından anlaşılması ve yorumlanması zor (örneğin, cümlelerin sürekli tekrarlanması)
- Daha karmaşık veya daha az yaygın cihazların kullanımıyla ilgili sorunlar
- Çeşitli yerlere (toplantı salonu, toplantı yeri vb.) ulaşım yolunu hatırlamada zorluk çekilmesi ve birkaç kez hatırlatılması zorunluluğu.

2.6. Ruhsal sağlık sorunları

Ruhsal sağlık sorunları çok çeşitli bozuklukları kapsayabilir, ancak hepsinin ortak özelliği, etkilenen kişinin kişiliğini, düşünce süreçlerini, duygularını veya sosyal etkileşimlerini etkilemesidir. Fiziksel hastalıkların aksine, net bir şekilde teşhis edilmesi zor olabilir.

Ruhsal sağlık bozukluklarının tek bir nedeni yoktur; biyolojik, psikolojik ve çevresel faktörlerin bir karışımı sonucu ortaya çıkabilirler.

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Ailesinde ruhsal sağlık bozuklukları olan kişiler, bir noktada bu bozuklukları geliştirmeye daha yatkın olabilir. Madde bağımlılığı veya beslenmedeki değişikliklerden kaynaklanan beyin kimyasındaki değişiklikler de ruhsal bozukluklara neden olabilir. Yetiştirilme ve sosyal etkileşim gibi psikolojik faktörler ve çevresel faktörler, ruhsal bozukluklarla ilişkili zararlı düşünce kalıplarının temellerini oluşturabilir. Yalnızca sertifikalı bir ruh sağlığı uzmanı, belirli bir bozukluğun nedenlerinin doğru teşhisini sağlayabilir.

Bazı faktörler, ruhsal sağlık sorunlarının gelişme riskini artırabilir, bunlar arasında şunlar yer alır ⁷:

- Ebeveyn veya kardeş gibi kan bağı olan birinin akıl hastalığı olması ;
- Maddi sorunlar, sevilen birinin ölümü veya boşanma gibi stresli yaşam durumları ;
- Diyabet gibi devam eden (kronik) bir tıbbi rahatsızlık ;
- Baş bölgesine alınan şiddetli bir darbe gibi ciddi bir yaralanma (travmatik beyin hasarı) sonucu beyin hasarı ;
- Askeri çatışma veya saldırıya uğrama gibi travmatik deneyimler ;
- Alkol veya uyuşturucu kullanımı ;
- Çocukken istismara veya ihmale uğramak ;
- Az sayıda arkadaşına sahip olmak veya sağlıklı ilişki sayısının az olması;
- Daha önce geçirilmiş bir ruhsal hastalık.

Ruh sağlığı bozuklukları çeşitli biçimlerde ortaya çıkar ve semptomlar örtüşebilir, bu da bozuklukların teşhisini zorlaştırır. Ancak, her yaştan insanı etkileyen bazı yaygın bozukluklar vardır.

2.6.1. Kaygı bozukluğu

⁷[Ruhsal sağlık sorunları için risk faktörleri](#)

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Kaygı bozukluğu⁸ kötü bir şeyin olacağından duyulan yoğun korkunun aralıklı ve tekrarlayan atakları veya yaklaşan bir felaket hissi ile tanımlanır. Bir kişide anksiyete bozukluğu olduğunda, neredeyse her zaman korku veya belirsizlik hissedebilir. Bu alandaki araştırmalara göre, anksiyete bozukluğu nedeniyle oluşan korku ve anksiyete, genellikle kamusal bir etkinlikte konuşma veya kör bir randevu gibi normal olaylarla ilişkili olan bu duyguların kısa süreli ataklarından belirgin şekilde farklıdır. Çoğu durumda, bir kişide anksiyete bozukluğu varsa, anksiyete bozukluğu semptomları altı aydan uzun süre devam eder.

Yaygın Anksiyete Bozukluğu, Panik Bozukluğu , Obsesif Kompulsif Bozukluk, Fobiler, Sosyal Anksiyete Bozukluğu, Travma Sonrası Stres Bozukluğu gibi çeşitli anksiyete bozuklukları türleri vardır . Günlük görevleri tamamlayamama gibi kısa vadeli etkileri olabilir. En ciddi uzun vadeli etkisi intihar eğilimine dönüşmesidir.

2.6.2 Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB)

Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB), iletişimi, sosyal etkileşimi ve davranışı etkileyen bir nörogelişim bozukluğudur. Otizmlili kişiler sözlü ve sözsüz iletişimde zorluk çekebilir, duyguları tanıma ve ifade etmede zorluk çekebilir, tekrarlayan davranış kalıpları ve kısıtlı ilgi alanları gösterebilir. Otizmin şiddeti büyük ölçüde değişir ve bu duruma sahip kişilerin deneyimleyebildiği semptomların ve işlev düzeylerinin çeşitliliği nedeniyle bir spektrumda olduğu söylenir .

bozukluklar kümesi içinde semptomların niteliği ve niceliğinde değişkenlik buluyoruz, dolayısıyla sosyal ve eğitimsel alanlardaki destek, ortaya çıkan bu çoklu davranışlara yanıt veriyor.

, bozukluğun özellikleri nedeniyle hayatın çeşitli yönlerinde bir dizi zorlukla karşılaşabilirler . Bu sorunlar yoğunluk bakımından farklılık gösterebilir ve her bireyde farklı şekilde ortaya çıkabilir . Otizm spektrum bozukluğu olan kişilerin karşılaştığı yaygın sorunlardan bazıları şunlardır:

⁸[Kaygı Bozukluğu](#)

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

- İletişim zorlukları: Otizmlili birçok kişi sözlü ve sözsüz iletişimde zorluk çekebilir. Dili anlamada, dili işlevsel olarak kullanmada, ses tonunu yorumlamada ve konuşmadaki sosyal niyetleri anlamada zorluk çekebilirler.

- Sınırlı sosyal etkileşim: Otizmlili kişiler anlamlı sosyal ilişkiler kurmayı ve sürdürmeyi zor bulabilirler. Sosyal ipuçlarını ve kuralları anlamada zorluk çekebilirler, bu da izolasyon ve yalnızlık durumlarına yol açabilir.

- Tekrarlayan ve basmakalıp davranışlar: ASD, tekrarlayan davranış kalıpları ve basmakalıp aktivitelerle karakterize edilir. Bunlara tekrarlayan vücut hareketleri (örneğin, el sallama veya sallama), belirli konulara yoğun ilgi ve katı rutinler dahil olabilir.

dokular veya tatlar gibi belirli duyuşal uyarılara karşı aşırı duyarlı veya az duyarlı olabilir . Bu, belirli aktivitelere veya ortamlara katılma yeteneğinizi etkileyebilir.

- Duygusal öz düzenlemede zorluklar: Otizm spektrum bozukluğu olan bazı kişiler duygularını yönetmekte zorluk çekebilir ve belirli durumlara karşı hızlı ruh hali değişimleri veya yoğun duygusal tepkiler yaşayabilirler.

- Özel Eğitim İhtiyaçları: Otizm spektrum bozukluğu olan öğrenciler, okul ortamında başarılı olmak için genellikle belirli eğitim düzenlemelerine ve desteklere ihtiyaç duyarlar. Bu, uzmanlaşmış eğitim, erken müdahale terapileri ve bireyselleştirilmiş öğretim stratejilerini içerebilir.

- Günlük yaşamda karşılaşılan zorluklar: Kişisel hijyen, organizasyon, planlama ve problem çözme gibi günlük görevler bazı otizmlili bireyler için daha zor olabilir.

Otizm spektrum bozukluğu olan, iletişim, etkileşim, davranış sorunları yaşayan bir bireyle karşı karşıyaysak nasıl müdahale edebiliriz?

- İletişimi teşvik edin: Açık ve doğrudan bir dil kullanın. Kişi sözlü olarak iletişim kurmakta zorluk çekiyorsa, resimler, piktogramlar veya iletişim cihazları gibi alternatif iletişim sistemleri kullanmayı düşünün. Sabırlı olmak ve ona yanıt vermesi için zaman vermek önemlidir.

- Bir rutin oluşturun: Otizm spektrum bozukluğu olan kişiler, tahmin edilebilir rutinlerle daha güvenli ve rahat hissetme eğilimindedir. Günlük aktivitelerinizde yapıyı korumaya çalışın ve değişiklikleri mümkün olduğunca önceden tahmin edin.

programların ve görev listelerinin kullanılması, otizm spektrum bozukluğu olan kişinin kendisinden beklenenleri daha iyi anlamasına ve kaygısını azaltmasına yardımcı olabilir.

- Sosyal etkileşimi teşvik edin: Sosyal etkileşim için fırsatlar sağlayın, ancak bunların kişi için uygun ve rahat olduğundan emin olun. Uygun desteklerle işbirlikçi oyun ve grup aktivitelerini teşvik edin.

- Duyusal duyarlılığı göz önünde bulundurun: Otizm spektrum bozukluğu olan kişinin olası duyusal duyarlılıklarını göz önünde bulundurun ve onlar için rahatsız edici veya bunalıcı olabilecek ortamlardan veya uyaranlardan kaçının.

- İlgi ve yetenekleri güçlendirin: Kişinin özel ilgi alanlarından yararlanın ve bunları öğrenmeyi ve motivasyonu teşvik etmek için bir araç olarak kullanın.

- Duygusal destek sunun: Otizm spektrum bozukluğu olan kişiyi anladığınızdan ve ona duygusal destek sağladığınızdan emin olun, duygularını ve hislerini kabul edin.

Otizm spektrum bozukluğu olan bir bireyle etkileşimde bulunurken hangi tutumlardan kaçınmalıyız?

- Göz temasını zorlamayın: Bazı Otizm Spektrum Bozukluğu olan kişiler doğrudan göz temasından rahatsız veya bunalmış hissedebilir. Kişisel alanlarına saygı göstermek ve onlar için rahat olan miktarda göz teması kurmalarına izin vermek en iyisidir.

- İzinsiz dokunmaktan kaçının:

2.6.3. Bipolar Bozukluk

Bipolar Bozukluk, ⁹manik ve depresif evreler arasında periyodik bir duygusal durum döngüsüne neden olur. Manik evreler aşırı aktivite ve yoğun duygular içerirken, depresif evreler uyuşukluk ve üzüntü ile karakterizedir. Döngüler anında gerçekleşme eğiliminde değildir.

⁹[Bipolar bozukluk](#)

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Bipolar bozukluk, iyi ruh halleri ile sinirlilik ve depresyon dönemleri arasında hızlı ruh hali değişimleri içeren tıbbi bir durumdur. Durum hem erkekler hem de kadınlar tarafından eşit olarak deneyimlenir ve genellikle birey 15 ila 25 yaşları arasında ilk kez kendini gösterir. Şimdiye kadar, Bipolar bozukluğun nedeni bilinmemekle birlikte, bu rahatsızlığa sahip olan kişilerin ailelerinde bipolar bozukluğu olan bireylerin bulunma olasılığı yüksektir.

Bipolar bozukluğun üç türü vardır:

- manik- depresyon olarak da bilinir ;
- Kişinin hipomani dönemleri yaşadığı tip II bipolar bozukluk ;
- Siklotiminin en hafif türü budur. Kişi daha az aşırı ruh hali değişimleri yaşar, hafif hipomaniden depresyon.

2.6.4. Depresyon

Depresyon , genellikle kalıcı kötü ruh hali ve günlük hayata ilgi eksikliği ile uyuşukluk ve yorgunluk nöbetleri olarak tanımlanan geniş bir yelpazedeki durumları ¹⁰kapsar . Distimi, daha hafif ancak daha uzun süreli bir depresyon türüdür.

Depresyonun birçok insanı yaşamlarının bir döneminde bir dereceye kadar etkilemesi muhtemeldir. AB Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi'ne göre, insanların %9,1'i şu anda majör veya minör depresyon bildirmiştir. Bir kişi depresyondaysa, bu günlük aktivitelere olan ilgide belirgin bir düşüşe neden olabilir ve ne yazık ki tedavi edilmezse kişiyi intihara teşebbüs etmeye itebilir.

Depresyon tek bir rahatsızlık değil, şiddeti ve süresi bakımından birbirinden ayrılan bir rahatsızlık sınıfıdır.

¹⁰[Depresyon](#)

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Engellilik destek moderatörü olarak engelli insanların diğer insanlar kadar depresyon yaşama olasılığının yüksek olduğunun farkında olmalısınız . **Gençliğinizde depresyon belirtileri fark ederseniz** - uyuşuk görünüyorsa, sosyal olarak içine kapanıksa veya fiziksel sağlığı kötüleşiyorsa, depresyon mevcut olabilir. Bir kişinin klinik depresyona sahip olup olmadığını belirlerken dikkat edilmesi gereken birkaç fiziksel ve duygusal belirti vardır, ancak karar vermeden önce her zaman **bir profesyonele danışmalı** ve resmi bir tanı almalısınız .

2.6.5. Şizofreni

Şizofreni ¹¹, yaygın olarak düşünüldüğü gibi, yalnızca sesler duymak veya birden fazla kişiliğe sahip olmak değildir. Bunun yerine, gerçekliği ayırt etme yeteneğinin eksikliği ile tanımlanır. Şizofreni, paranoyaya ve ayrıntılı komplolara inanmaya neden olabilir.

Şizofreni, belirtilerin türüne göre pozitif, negatif ve düzensiz olmak üzere üç tipte sınıflandırılır:

- *Pozitif/Psikotik Semptomlar* - İnsanlar **ile** Pozitif semptomlarla ortaya çıkan şizofreni hastalarında sanrılar veya alışılmadık düşünceler görülebilir veya aşırı şüphecilik hissedilebilir.
- Gerçeklikle bağları kopmuş olabilir ve diğer insanların kendilerine komplo kurduğunu düşünebilirler. Sesli veya görsel halüsinasyonlar yaşayabilirler. Normalde bu halüsinasyonlar olumsuz veya korkutucudur.

İnsanlar Şizofreni ile yaşamak Çevrelerindeki şeylere karşı çarpık bir görüşe sahip olabilirler. Gördükleri veya kokladıkları şeyler gerçek hayatı temsil etmeyebilir ve bu da normal nesneleri korkutucu veya sıra dışı hale getirebilir. Şizofreni hastaları ayrıca ışığa, renge ve diğer dikkat dağıtıcı şeylere karşı daha hassas olabilirler.

- *Negatif Semptomlar* - bunlar **icerebilir Duygu ve enerji eksikliği. İnsanlar duygularını deneyimlemede veya ifade etmede, başkalarıyla empati kurmada veya insanlarla ilişki kurmada zorluk** çekebilirler . Bu, izolasyona yol açabilir. Negatif semptomları olan kişiler ayrıca konsantre

¹¹[Şizofreni](#)

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

olma ve projeleri bitirme konusunda da sorun yaşayabilirler. Banyo yapmak gibi basit şeyleri yapmaları hatırlatılabilir. Bazı semptomlar , depresyon. Şizofrenler dünyayı sıkıcı ve düz bulabilir, dışarı çıkıp bir şeyler yapmanın bir anlamı olmadığını düşünebilirler. Ayrıca, konuşulmadığı sürece çok az şey söyleyebilirler veya hiçbir şey söylemeyebilirler.

- *Dağınık Semptomlar* - Şizofreni semptomları da dağınık olabilir. Bu semptomlar şiddetli şizofreni semptomlarına benzerdir . Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu veya otizm. Kafası karışık düşünme ve konuşma yaygındır, bu nedenle hastalar sohbeti sürdüremez veya sorunları çözemez. Ritmik hareketleri tekrarlayabilir veya uzun süreler boyunca hareket etmeyi tamamen bırakabilirler.

2.7 Öğrenme güçlükleri

2.7.1. Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB)

Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB), ¹²göreve odaklanamama, dürtüsel davranış ve aşırı aktivite veya dürtüsellik, hiperaktivite, dikkat eksikliği ile karakterizedir. Bu bozukluk en sık çocuklarda teşhis edilse de yetişkinlerde de görülebilir ve öğrenme güçlükleriyle aynı anda var olabilir , çünkü birçok araştırma DEHB'si olan öğrencilerin genellikle öğretim bilgilerini algılama ve işleme konusunda zorluklarla karşılaştığını ortaya koymaktadır.

Dikkat ve konsantrasyon sorunu yaşayan DEHB'li kişilerde şu zorluklar görülebilir:

- Konuşmanın ortasında bile farkında olmadan 'hayallere dalmak' ;
- Çok kolay dikkat dağılması - dikkatin dağılması, konuya odaklanmanızı zorlaştırır ;
- Örneğin, okurken veya başkalarını dinlerken odaklanmakta zorluk çekmek ;
- Başkalarının cümlelerini tamamlamak ve/veya sözünü kesmek;
- gibi görünen görevleri bile bitirmenin çaba gerektirdiğini fark etmek ;

¹²[Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu](#)

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

- Sınıf çalışmalarınızda veya ödevlerinizde hatalara yol açacak ayrıntıları gözden kaçırma eğiliminiz olması ;
- Konuşmaları hatırlamayı ve/veya talimatları takip etmeyi zorlaştıran zayıf bir dinleme becerisine sahip olmak.

unutkanlık tanısı varsa aşağıdaki zorluklar yaşanabilir:

- Zayıf organizasyon becerileri (odanız ve/veya masanız dağınık ve düzensiz olabilir/ düzensiz);
- Erteleme, zaman kaybetme eğilimi (ders çalışmalarının gelişimini ve sınavlara yönelik çalışma hazırlığını etkiler).
- Projeleri başlatmada ve/veya bitirmede sorun yaşıyorsunuz ;
- Her zaman geç kalmak;
- Düzenli olarak son tarihleri ve randevuları unutmak ;
- Eşyaları kaybetmek veya yanlış yere koymak (anahtarlar, telefon, klasörler);
- Görevleri tamamlamanızın ne kadar zaman alacağını hafife almak .

2.7.2. Disleksi

Disleksi, konuşma seslerini tanımlama ve bunların harflerle ve kelimelerle nasıl ilişkilendirildiğini öğrenme (kod çözme) sorunları nedeniyle okuma zorluğu içeren bir öğrenme bozukluğudur. Okuma bozukluğu olarak da adlandırılan disleksi, beynin dili işleyen bölgelerindeki bireysel farklılıkların bir sonucudur .

İşitme veya görme sorunları nedeniyle oluşmaz . Disleksili çocukların çoğu özel ders veya özel eğitim programıyla okulda başarılı olabilir. Duygusal destek de önemli bir rol oynar.

Disleksi için bir tedavi olmasa da erken değerlendirme ve müdahale en iyi sonucu verir. Bazen disleksi yıllarca teşhis edilmeden kalır ve yetişkinliğe kadar fark edilmez, ancak yardım almak için asla geç değildir.

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Çocuğunuz okula başlamadan önce disleksi belirtilerini fark etmek zor olabilir, ancak bazı erken ipuçları bir soruna işaret edebilir. Çocuğunuz okul yaşına geldiğinde, çocuğunuzun öğretmeni bir sorunu ilk fark eden kişi olabilir. Şiddeti değişir, ancak durum genellikle çocuk okumayı öğrenmeye başladığında belirginleşir.

Ergenlerde ve yetişkinlerde disleksi belirtileri , çocuklarda görülenlere çok benzer. Ergenlerde ve yetişkinlerde görülen bazı yaygın disleksi belirtileri şunlardır:

- Yüksek sesle okuma dahil olmak üzere okumada zorluk
- Yavaş ve emek yoğun okuma ve yazma
- Yazım sorunları
- Okuma içeren aktivitelerden kaçınmak
- İsimleri veya kelimeleri yanlış telaffuz etme veya kelimeleri hatırlamada sorunlar
- Okuma veya yazmayı içeren görevleri tamamlamak için alışılmadık derecede uzun zaman harcamak
- hikayeyi özetlemekte zorluk
- Yabancı bir dili öğrenmede sorun mu yaşıyorsunuz?
- problemlerini çözmede zorluk

Disleksi birçok soruna yol açabilir, bunlardan bazıları şunlardır:

- **Öğrenmede sorun.** Okuma, diğer okul derslerinin çoğu için temel bir beceri olduğundan, disleksili bir çocuk çoğu sınıfta dezavantajlıdır ve akranlarına ayak uydurmakta zorluk çekebilir.
- **Sosyal sorunlar.** Disleksi tedavi edilmezse düşük öz saygıya, davranış sorunlarına, kaygıya, saldırganlığa ve arkadaşlardan, ebeveynlerden ve öğretmenlerden uzaklaşmaya yol açabilir.
- **Yetişkinler olarak sorunlar.** Okuma ve anlama yetersizliği, çocukların büyüdüklerinde potansiyellerine ulaşmalarını engelleyebilir. Bunun uzun vadede olumsuz eğitimsel, sosyal ve ekonomik etkileri olabilir.

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Eğitim teknikleri

Disleksi, belirli eğitim yaklaşımları ve teknikleri kullanılarak tedavi edilir ve müdahale ne kadar erken başlarsa o kadar iyidir. Kişinin okuma becerilerinin, diğer akademik becerilerinin ve ruh sağlığının değerlendirilmesi, öğretmenlerinin bireysel bir öğrenme planı geliştirmesine yardımcı olacaktır.

görme ve dokunmayı içeren teknikler kullanabilirler . Bir kişinin öğrenmek için birden fazla duyuyu kullanmasına yardımcı olmak — örneğin, kaydedilmiş bir dersi dinlemek ve kullanılan harflerin şeklini ve konuşulan kelimeleri parmağınızla çizmek — bilgiyi işlemeye yardımcı olabilir.

Azaltma stratejileri

Disleksi hastası olan kişiye şunları tavsiye edebilirsiniz:

- Kelimeleri oluşturan en küçük sesleri (fonemleri) tanımayı ve kullanmayı öğrenin
- Harflerin ve harf dizilerinin bu sesleri ve kelimeleri temsil ettiğini anlayın (fonik)
- Okuduğunu anlama (anlama)
- Okuma doğruluğunu, hızını ve ifadesini (akıcılığı) geliştirmek için yüksek sesle okuyun
- kelimelerden oluşan bir kelime dağarcığı oluşturun

2.7.3. Diskalkuli

Diskalkuli, bir kişinin matematik yapma yeteneğini etkileyen bir öğrenme bozukluğudur. Disleksinin beynin okuma ile ilgili bölgelerini bozması gibi; diskalkuli de matematik ve sayılarla ilgili becerileri ve anlayışı ele alan beyin bölgelerini etkiler. Bu durumun belirtileri genellikle çocuklukta ortaya çıkar, ancak yetişkinler diskalkuliyi

bilmeden yaşayabilirler. Diskalkuli nadirdir ancak yaygındır. Uzmanlar, dünya çapında insanların %3 ila %7'sini etkilediğini tahmin ediyor.¹³

Ergenlik çağındaki ve yetişkinlerdeki belirtiler genellikle aşağıdaki sorunlarla benzerlik gösterir:

- Geriye doğru sayma
- Kelime problemlerini çözme
- Sorunları çözmek için onları birden fazla adıma bölmek
- Ölçüm öğeleri
- Miktarları ölçmek (örneğin yemek pişirme/fırınlama tarifleri için)
- Öğeler için ödeme yapmak amacıyla para (madeni para ve banknot) kullanmak, banknotları madeni paralarla değiştirmek (ve tersi) ve para üstü vermek
- Kesirleri anlama ve dönüştürme

Birinin matematik yapma becerisiyle doğrudan ilişkili semptomlara ek olarak, diskalkulisi olan kişiler matematiğin gerekli olduğu durumlarla karşılaştıklarında duygusal semptomlar gösterebilirler. Bu duygusal semptomlar genellikle şunları içerir:

- Kaygı (sınav kaygısı dahil) veya hatta panik
- Heyecan, öfke veya saldırganlık
- Korku (ders çalışmaya gitme korkusu veya fobisi dahil)
- Mide bulantısı, kusma, terleme, karın ağrısı vb. gibi fiziksel belirtiler.

2.7.4. Gençlerde dispraksi (gelişimsel koordinasyon bozukluğu)

Gelişimsel koordinasyon bozukluğu (GKD) olarak da bilinen dispraksi, hareketi ve koordinasyonu etkileyen yaygın bir bozukluktur.

¹³ <https://my.clevelandclinic.org/health/diseases/23949-dyscalculia>

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Dispraksi kişilerin zekasını etkilemez. Denge gerektiren görevler, spor yapma veya araba kullanmayı öğrenme gibi koordinasyon becerilerini etkileyebilir. Dispraksi ayrıca yazma veya küçük nesneleri kullanma gibi ince motor becerilerini de etkileyebilir.

Dispraksi semptomları bireyler arasında farklılık gösterebilir ve zamanla değişebilir. Çoğu durumda, gençler rutin görevleri zor bulabilir.

Dispraksi şunları etkileyebilir:

- Koordinasyon, denge ve hareket
- gençler işte ve evde yeni beceriler nasıl öğrenir, düşünür ve bilgileri nasıl hatırlar
- yemek hazırlama gibi günlük yaşam becerileri
- yazma, çizme ve küçük nesneleri kavrama yeteneği
- Kişinin sosyal durumlarda nasıl işlev gördüğu
- Kişinin duygularınızla nasıl başa çıktığı
- zaman yönetimi, planlama ve kişisel organizasyon becerileri

Dispraksi, serebral palsi ve felç gibi hareketi etkileyen diğer bozukluklarla karıştırılmamalıdır. Her türlü zihinsel yeteneğe sahip insanları etkileyebilir.

Bazen, bir kişide dispraksi varsa, aynı zamanda şu gibi başka rahatsızlıklar da olabilir:

- Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu (DEHB)
- disleksi
- otizm spektrum bozukluğu
- matematiği öğrenmede veya anlamada zorluk (diskalkuli)
- depresyon veya anksiyete

Dispraksi için bir tedavi yoktur ancak günlük yaşama yardımcı olabilecek terapiler mevcuttur, örneğin:

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

- mesleki terapi – kişinin bağımsız kalması ve yazma veya yemek hazırlama gibi günlük görevleri yönetmesi için pratik yollar bulmasına yardımcı olmak
- Bilişsel davranışçı terapi (BDT) – gençlerin düşünme ve davranış biçimlerini değiştirerek sorunlarınızla başa çıkmanıza yardımcı olabilecek bir konuşma terapisi

Gençlere şunlar da yardımcı olabilir:

- Formda kalmak – düzenli egzersiz yapabilirler, bu koordinasyona yardımcı olabilir, yorgunluk hissini azaltabilir ve kilo almasını önleyebilir
- Elle yazmak zor geliyorsa bilgisayar veya dizüstü bilgisayarı nasıl kullanacağını öğren. Organizasyonunu geliştirmek için bir takvim, günlük veya uygulama kullan .
- Zorluklarla ilgili olumlu konuşmayı ve bunların üstesinden nasıl gelineceğini öğrenin.

2.8. Tıbbi durumlar

Tıbbi durum terimi, astım, epilepsi, diyabet, kronik ağrı ve kalp hastalığı gibi çok çeşitli tanıları içerir. Çoğu insan zaman zaman bir şekilde geçici sağlık sorunları yaşamıştır, ancak bazı insanlar doğuştan gelen veya yaşam boyunca edinilen daha uzun süreli veya kalıcı rahatsızlıklara sahiptir. Bunların etkileri kişinin yaşına, koşullarına ve rahatsızlıkların ve/veya tedavinin doğasına bağlıdır.

2.8.1. Alerjiler ve Astım

Giderek artan sayıda insan bir tür alerjiden veya astımdan etkileniyor. Astımlı yetişkinlerin çoğu, günlük hayatlarını normalde etkilemeyecek şekilde durumlarını kontrol etme yöntemleri belirleyebiliyor . Potansiyel tetikleyicileri biliyorlar ve bu nedenle sıklıkla astım ataklarını önleyebiliyorlar. Ancak, üniversitelerin astıma veya Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve tıklarier yalnızca yazar(ı)lar(a) aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

diğer alerjilere neden olabilen solunum 'duyarlılaştırıcıları' adı verilen maddelerle başa çıkmak için uygun prosedürlerin olduğundan emin olmaları hala gerekli, en alakalı olanlar hayvan alerjenleri, kimyasallar ve lateks kauçuktur.

2.8.2. Disosmi – koku alma duyusunun bozulması

Koku alma duyusunun bozulması genellikle yaşlanmayla ilişkilendirilir; ancak genç insanlarda da görülebilir ve doğuştan itibaren mevcut olabilir.

konusunda ekstra güvenlik önlemlerine ihtiyaç duyulmasının yanı sıra , örneğin bozulmuş bir gıdanın tespit edilememesi durumunda da telafi yapılması gerekmektedir.

2.8.3 Epilepsi

Epilepsi, dünyadaki en yaygın ciddi nörolojik rahatsızlıklardan biridir. Işığa duyarlı epilepsi, nöbetlerin yanıp sönen veya titreyen ışıklar veya belirli geometrik şekiller ve desenler tarafından tetiklenebildiği nadir bir rahatsızlıktır. Bu rahatsızlığa sahip kişilerin saniyede beş ila otuz kez (5-30 Hz) titreyen ışıklara tepki verme olasılığı daha yüksektir.

Kronik ağrı, epilepsi veya psikiyatrik rahatsızlıklar gibi durumlar bir kişinin günlük rutinini ciddi şekilde etkileyebilir. Birçok açıdan, zorluğa neden olan, rahatsızlığın kendisinin yan etkileri olabilir. Örneğin, bir kişi yorgunluğa veya strese yatkın olabilir veya özel ilaçlar uyuşukluğa ve/veya konsantrasyon eksikliğine neden olabilir.

Yükseköğretim Kurumlarındaki insanlar da çevreden etkilenebilir, örneğin epilepsi, diyabet veya astım hastaları. Bazı insanlar için bunlar fiziksel veya duyuşal engellere neden olabilir ve diğer birçok kişi için dayanıklılık da etkilenebilir. Bu, gecikmiş/kademeli teslim tarihleri olasılığı olan eşit dağıtılmış bir iş yükü planlamanın önemli olduğ u anlamına gelir . Bu düşünce özellikle gençler boş zaman geçirdiğinde ve hem yetişmeleri hem de yeni görevlerin talepleriyle başa çıkmaları gerektiğinde önemlidir .

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Bu rahatsızlıklara sahip kişiler kendilerini engelli olarak görmüyor olabilir ve başvuruda belirli bir ihtiyaçları olduğunu belirtmemiş olabilirler. Ayrıca daha önce çevrelerindeki kişilerden önyargıyla karşılaşmış olabilirler ve bu durum rahatsızlıklarını açıklama isteklerini kısıtlayabilir. Bu nedenle bazı kişilerin ve diğer personel üyelerinin gizli engelli veya tıbbi rahatsızlıkları olan öğrencilere karşı hoşgörölü olacağının bilinmesi özellikle önemlidir.

3. Engellilik görgü kuralları

Engellilik destek moderatörü olarak her kişinin benzersiz olduğunu unutmamalısınız. Başka birinin aynı engeli olsa bile, bu aynı zorluklara sahip oldukları anlamına gelmez ve bir kişiye uygun olan ayarlamalar bir başkası için hiç uygun olmayabilir. Bu nedenle akademik kadro, ayarlamalar hakkındaki fikirlerini her zaman engelli gençlerle tartışmalıdır.

Herkesin farklı düşünme ve çalışma biçimleri vardır. Fiziksel engelli bazı kişilerin etrafta dolaşmakta zorluk çekebileceğini ve tekerlekli sandalye veya koltuk değneği kullanabileceğini ancak bunun okuma veya iletişim kurma yetenekleri üzerinde hiçbir etkisi olmadığını unutmayın; diğerkleri ise etrafta dolaşmakta hiç zorluk çekmeyebilir ancak okuma konusunda gerçek zorluk çekebilir.

Kişiler arası iletişim, engelli olsun veya olmasın insanlar arasındaki etkileşimin temelidir. Etkili iletişim, hizmetlerin başarılı bir şekilde sağlanmasına katkıda bulunur ve olumlu bir duygusal arka plan yaratır. İnsanlar arasındaki iletişim her zaman karşılıklı saygıya dayanmalıdır. İletişimi kolaylaştırır ve çatışmaları önler.

kurabilmek için başkalarına (engelliler de dahil) karşı yardımsever, şefkatli bir tutum sergilemeniz son derece önemlidir.

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kùltür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Engelli bir bireyi nasıl selamlayabiliriz?

Felçli veya sağ kolu olmayan biriyle karşılaştığınızda ne yapardınız? Çoğu insan, protez kolu veya eli olanlar bile el sıkışabilir. Kişi sağ eliyle karşılık veremiyorsa sol elinizi kullanmanız uygundur. Engelli gençler genellikle bir kolunu veya elini olabildiğince uzatarak size bir ipucu verirler. Kişi için acı verici bir deneyim olabilecek bir kolu hemen tutmamak en iyisidir. Sırtta veya omuzda "iyi eski dost" yolu asla uygun bir davranış değildir.

Konuştüğunuz dili anlamayan biriyle konuştuğunuzda, bir şekilde kelimeleri bağırarak onların beynini harekete geçirip, sizin anladığınızı göstereceğinizi düşünerek sesinizi yükseltme eğiliminde olduğunuzu hiç fark ettiniz mi?

Engelli insanlara hitap ettiğimizde de aynı şeyi yapıyoruz. Genellikle sesinizi yükseltmenize gerek yoktur. Ancak, birinin bilişsel engeli varsa yavaşlamak ve net konuşmak yardımcı olabilir . Sadece herkesten ilk adıyla bahsediliyorsa ilk adını kullanın. Daha da iyisi, tercihlerini sorun. ¹⁴Bu, hastalarına gayri resmi olarak hitap eden ancak daha sonra hastanın kendisine "Doktor" demesini isteyen doktorlar arasında yaygın bir hatadır.

Kişiye yetişkinmiş gibi davranın. Fiziksel veya zihinsel engeli olduğu için kişiyi çocuklaştırmayın. Uygun bir selamlama yerine tekerlekli sandalyedeki kişilerin kafasına veya omzuna vurmayın. Oturun ve göz teması kurun. Bu kritik öneme sahiptir! Ofisinizde oturduğunuzda ve biri içeri girdiğinde, genellikle onları selamlamak için ayağa kalkmaz mısınız? Tekerlekli sandalyedeki veya yatakta yatan biriyle konuşurken etrafınıza bakın, bir sandalye çekin, oturun ve göz hizasına gelin.

Bazı insanlar yardım ister, bazıları istemez. Kapıyı açıp açamayacağınızı, bastonlarını alıp alamayacağınızı veya tekerlekli sandalyesini itip itemeyeceğinizi sormanız kabul edilebilir. Ancak teklifiniz reddedilirse ve kişi bağımsız olmak isterse incinmeyin.

¹⁴[Engellilik farkındalığı bilgisi](#)

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Konuşma Adabı

Selamlaşma ve tanışmalar gerçek olduğunda engelli bir bireyle nasıl sohbet edebilirsiniz?

- Engelli bireyle her zaman doğrudan konuşun ve başkası aracılığıyla değil. Bu hata her zaman farklı profesyoneller tarafından yapılır. Kişinin bilişsel bir engeli olsa bile, varlığı tanınmalı ve saygı duyulmalıdır.
- Fiziksel engelli biriyle sohbet ederken, normal günlük dili kullanın ve rahatlayın. Engelli gençle sanki bir çocukmuş gibi konuşma gibi tatsız ve aşağılayıcı bir alışkanlığa kapılabiliriz. Oturmak gibi fiziksel bir düzenleme yapmanız gerekebilir. Unutmayın, birey sizden farklı değildir.
- Çoğumuz kötü dinleyicileriz. Birinin konuşma bozukluğu varsa, zaman ayırın ve dinleyin. Cümlesini her zaman tamamlamaya çalışmayın. Aceleniz olduğunda bu zor olabilir, ancak anlamıyorsanız asla anlıyormuş gibi davranmayın -- bunu söylemek kabul edilebilirdir. Kişinin görme bozukluğu varsa, kendinizi tanıttın ve nerede olduğunuzu ve ne yapmayı planladığınızı bildirin.

Engelli insanlara hitap ederken aşağıdaki terimleri kullanın:

- Engelliler ;
- olmayan kişiler ;
- Kör;
- Kısmen görme engelli;
- Sağır veya işitme güçlüğü çeken;
- Zihinsel engelliler;
- Ruhsal sağlık sorunları;
- Tekerlekli sandalye kullananlar;
- Özel öğrenme güçlükleri (ÖÖG).

Aşağıdaki terimleri kullanmayın:

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

- engelli kişiler veya bireyin kimliğini değiştiren "... ic " ile biten herhangi bir tanımlama, örneğin "epileptik";
- ... mağduru veya ...'dan muzdarip;
- spastik;
- deforme olmuş veya geçersiz;
- geri zekalı veya dilsiz;
- sakat veya tekerlekli sandalye kullananlar.

Lütfen günlük konuşmalarınızda, resmi evraklarınızı hazırlarken, e-postalarınızda, sözlü görüşmelerinizde vb. doğru terimlere sadık kalmaya özen gösterin.

4. Önyargı ve klişeleştirme

4.1 Önyargı

Engelli insanlar ve aileleri hakkında yapılan varsayımların ve yargıların çoğu tıbbi model yaklaşımı ışığında yapılır. Bu, engelliliğe ilişkin tıbbi anlayışın baskın olduğu kültürel ve sosyal bağlamlarda özellikle şaşırtıcı olmasa da, bu varsayımların ve yargıların 'ilgili gerçekler ve argümanlar dikkate alınmadan' yapıldığı gerçeğinin kabul edilmesini gerektirir - yani önyargı temelinde.

Önyargı izole bir şekilde gerçekleşmez, ancak ayrımcılığın kişisel düzeyde ifade edilme biçiminin bir parçasıdır. Önyargılı yargılar, bazı insanların 'bu şeyler apaçık' olduğu için durumun ne olduğunu aşağı yukarı bildiklerini varsaydıkları bir konumdan yapılır .

Engelli bazı gençler için "tırmanılması gereken bir dağ" var çünkü bazı insanların önyargıları iş bulma şanslarını engellemeye devam ediyor. Yakın zamana kadar, engelli insanlar için varsayım genellikle çalışmayacakları yönündeydi. Örneğin, Avrupa Birliği'nin ortak politikası, engelli insanların işsizlik oranının sürekli olarak azaltılması

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

gerektiğidir. Bu nedenle, engelli insanların sübvansiyonlu istihdam çerçevesinde bile ücretli iş sahibi olmasını sağlamak için tahsis edilen birçok mali kaynak vardır.

Öte yandan, engelli kişilere yönelik fayda programları büyük ölçüde gelire bağlı kalmaya devam ediyor; yalnızca belirli bir eşik gelirinin altındaki kişiler yardım alıyor (Blanck ve diğerleri, 2009; Silahşör ve diğerleri, 1997).

Engellilik neredeyse dezavantajla eş anlamlıdır. Bu nedenle engelli insanlar, aynı pozisyonlar için yarışan engelli olmayan bireylere karşı istihdam gibi yaşamda çeşitli zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır.¹⁵

Engelli bireylere yönelik önyargı, dezavantajlı olanların daha da dezavantajlı duruma düşmemesi için mutlaka ele alınması gereken bir konudur.

4.2. Stereotipleme

21. yüzyılda yaşıyor olmamızın bir önemi yok, stereotipleme olgusu hala var. AB ülkelerinde bile birçok kişi engelli insanlara karşı ciddi önyargılara ve stereotiplere sahip ve onları işe almaktan kaçınıyor.

Engelli kişilerin başvurularını yasaklayan bir ilan bulmaya çalışırsanız, büyük ihtimalle bulamazsınız. Ancak bu, sözde 'gizli ayrımcılığın' olmadığı anlamına gelmez. Ne yazık ki, engelli kişilerin uygun bir iş yerine erişemediği birçok durum vardır çünkü onlar bile iş görüşmesine gidememektedir.

Engelli gençlere yönelik en yaygın klişeler:

- **öğrenciler , engelli olmayan akranlarına kıyasla yüksek öğrenimde yeterince verimli değildirler - Çalışma etkinliği, bilgi, beceriler, yeterlilikler ve**

¹⁵[Engelliliğe karşı önyargı](#)

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

kişisel motivasyon gibi faktörlerden etkilenir. Bunlar hem engelli hem de engelli olmayan kişilerde bulunur.

- **Engelli gençlerin esnek çalışma saatlerine ihtiyacı vardır** – Engelli gençlerin, kendi ihtiyaçlarına ve engellerine göre ayarlanmış bir çalışma saatine ihtiyaçları olabilir.
- **Engelli öğrenciler, engelli olmayan diğer gençler kadar hızlı görevlerini yerine getiremezler** – Çalışma hızı önemlidir ve engellilik bunu etkileyebilir. Ancak, engelliliğin neden olduğu eksiklikleri telafi edebilecek yardımcı teknolojiler ve diğer yardım türleri vardır. *Örneğin, görme engelli çalışanlar için bir ekran okuyucu, üst uzuv engelli kişiler için ayarlanmış klavye vb.*
- **Yükseköğretim kurumlarında işyeri uyarlamasının bedeli yüksek olacak ve bu tür yatırımlar mantıklı değil** – Tüm yardımcı teknolojiler pahalı değildir. Aksine, bu alandaki rekabet de güçlüdür ve fiyatın düşme eğilimi vardır. Ayrıca, AB ülkelerindeki ulusal mevzuat ve ulusal programlar, engelli bir çalışan için işyerini uyarlamak isteyen bazı kişiler için finansman fırsatları öngörmektedir.
- **Engelli olmayan gençlerin geri kalanı, engelli bir kişiyi takıma kabul etmekte isteksiz olacaktır** - İyi bir takım ruhu, şirketin mikro ortamına bağlıdır. Diğer takım üyeleri çeşitliliği kabul etmezse, diğer milletlerden, dinlerden vb. meslektaşlarına karşı aynı tutumu sergileyeceklerdir.
- **olmayanlar engelli gençlerden korkardı** – 21. yüzyılda , tüm insanların çalışma ve insanca bir hayat sürme hakkına sahip olduğu modern topluma ait insanların empatisini hafife almamalıyız. Engelli gençlerin bir kuruma daha sadık olduklarının birçok kanıtı vardır , çünkü onu sosyal olarak sorumlu bir kurum olarak görürler.

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

4.3. Engelli bireyin çalışma kapasitesine yönelik aile önyargısıyla başa çıkma

Şimdiye kadar engelli gençlerin engellilikleri nedeniyle sıklıkla ayrımcılığa maruz kaldıkları ve kariyer gelişimlerini kötü etkileyebilecek birçok önyargı ve klişenin olduğu gerçeğini ele aldık. Ne yazık ki, bu tür klişeler ve önyargılar yalnızca bazı kişilerde değil, aynı zamanda toplumun diğer üyelerinin zihinlerinde de mevcuttur. Uygulama, engelli insanların çalışma kapasitelerinin aileleri içinde bile hafife alındığını göstermektedir.

Çoğu zaman ebeveynler ve yakınları, engelli aile bireyinin yalnızca sosyal yardımlara güvenmesi gerektiğini, çünkü engelliliğinin mesleki gelişimini engelleyeceğini düşünmektedirler.

Daha deneyimli ve olgun aile üyeleri, açık iş piyasasına eşit erişimin sadece tavsiye edilebilir olduğunu ve hatta hayal ürünü ve korumalı istihdamın herhangi bir profesyonel kariyer için tek seçenek olduğunu düşünebilir. Bu nedenle aileler, engelli akrabalarını daha savunmasız hale getirmeye katkıda bulunurlar.

Bu gibi durumlarda Engellilik destek moderatörünün rolü ayrıca engellenir. Engellilik destek moderatörünün yapabileceği şey, aileyle aktif bir şekilde iletişim kurmak ve engelli bir kişinin mesleki gelişimi için bağımsız kararlar alma hakkına sahip olduğunu olumlu bir şekilde açıklamaktır. Engelli aile üyesi yetişkin olduğunda, toplumun önyargılarına rağmen seçimler yapabilir.

Engellilik destek moderatörü olarak, dünya çapında engelli insanların girişimci ve serbest çalışan, çiftçi ve fabrika işçisi, doktor ve öğretmen, mağaza görevlisi ve otobüs şoförü, sanatçı ve bilgisayar teknisyeni vb. olabileceğini savunabilirsiniz. Neredeyse tüm işler engelli biri tarafından ve doğru ortam sağlandığında yapılabilir. Engelli birçok insanın üretken olabileceği doğrulanmıştır.

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

5. Engellilik ve erişilebilirlik

Erişilebilirlik ¹⁶terimi, bir sistemin, binanın ve/veya tesisin işlevselliğine ve olası faydasına "erişim olanağı" olarak tanımlanabilir ve bir cihaz, hizmet ve ortam gibi bir ürünün mümkün olduğunca çok sayıda kişi tarafından erişilebilir olma derecesini tanımlamak için kullanılır.

5.1 Çevresel erişilebilirlik

Çevresel erişilebilirlik genellikle engelli insanlara ve onların varlıklara erişim haklarına odaklanmak için kullanılır, genellikle yardımcı teknoloji kullanımı yoluyla. Kamusal alanlarda serbest dolaşım çoğu insan tarafından bir hak olarak kabul edilir.¹⁷

Toplu taşımaya erişim, sokaklarda ve binalarda kolay hareket ve acil durumlarda açık çıkış yolları, fiziksel olarak erişilebilir bir ortamın tüm unsurlarıdır. Ancak bazıları için bu temel koşullar yeterince karşılanmamaktadır. *Örneğin, tekerlekli sandalye kullanan birinin kolayca erişemediği otobüs durakları hala mevcuttur . Çimentonun her iki tarafında çim olabilir veya bank, otobüs ile kaldırım arasında engel oluşturabilir.*

Çevre herkes için tamamen erişilebilir değildir ve olmamalıdır da. Örneğin, sınırlı erişim için çok iyi nedenler vardır: çocuklar için tehlikeli olabilecek durumlar, inşaat alanları yetişkinlerin vb. güvenliğini ve emniyetini tehlikeye atan. Bahsettiğimiz şey, çoğu zaman istemeden de olsa dışlanmaması gereken birçok kişiyi dışlayan "ortalama" bir erişim seviyesi.

Erişilebilirliği değerlendirirken, engelliliği hareket kabiliyetini sınırlayan, görsel veya işitsel keskinliği azaltan, dayanıklılığı düşüren veya bir kişinin çevreyi "normal" bir çaba derecesiyle manipüle etme yeteneğini başka şekillerde engelleyen bir durum olarak

¹⁶<https://www.disabled-world.com/disability/accessibility/>

¹⁷[Çevresel ve mimari engeller](#)

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

tanınıyoruz. Buna göre, engeller, engelli bir gencin erişimini azaltan inşa edilmiş çevrenin bu yönleridir. Bunlar binaların, peyzaj düzenlemelerinin, yürüyüş yollarının veya park alanlarının parçaları olabilir ve yüksek bordürler, kaldırım kesimlerinin veya rampalarının olmaması, çakıl yürüyüş yolları, dar kaldırımlar, yürüyüş yollarının derecesinde aşırı farklılıklar, kaldırım boyunca geçişi engelleyen molozlar, dar kapılar, açmak için aşırı güç gerektiren ağır kapılar ve yetersiz park yeri içerir. Hatta yüksek sayaçlar Mağazalarda ve restoranlarda mal ve hizmetlere erişimde engellere neden olabilir. Ayrıca, braille işaretleri, dokunsal haritalar veya sesli duyurular biçimindeki bilgi eksikliği görme engelli kişiler için engeller oluşturur.

Hareket kabiliyeti kısıtlı nüfuslar geçmişte büyük ölçüde göz ardı edildi, ancak son yıllarda eşitlik için birçok kampanya yapıldı. Buna eşit istihdam fırsatları, eğitime eşit erişim ve mal ve hizmetlere eşit erişim dahildir. Tüm bunlar, asgari düzeyde erişim gerektirir istihdam, eğitim, mal ve hizmetlerin bulunabileceği *yerler*.

Son on yıllarda, birçok Avrupa tesisi ve açık alan Avrupa Komisyonu'nun erişilebilirlik yönergelerine uyum sağlayacak şekilde yenilendi. Birçok kişi bu yenilemelerin maliyeti ve sakıncası konusunda endişelerini dile getirdi. Ancak, erişilebilirlik tasarlanırsa Çevreyi sonradan akla gelen bir şey olarak ele almak yerine, onu inşa etmeye yönelmek, maliyetleri en aza indirebilir ve nihai sonuç genellikle daha etkili olabilir.

Her birimiz hayatımızın bir döneminde fiziksel engelli olabiliriz.

Bir çocuk, bacağı kırık bir kişi, bebek arabası olan bir ebeveyn, yaşlı bir kişi vb. hepsi bir şekilde dezavantajlıdır. Yaşamları boyunca sağlıklı kalanlar azdır.

Yapılı çevre söz konusu olduğunda, engelsiz olması ve tüm insanların ihtiyaçlarını eşit şekilde karşılayacak şekilde uyarlanması önemlidir. Aslında, engellilerin ihtiyaçları çoğunluğun ihtiyaçlarıyla örtüşür ve tüm insanlar bunlarla rahattır. Bu nedenle,

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

çoğunluk için planlama, farklı yeteneklere ve engellere sahip insanlar için planlama anlamına gelir.

5.2 Tutumsal erişilebilirlik

Tutumsal engeller, engelli kişilere karşı ayrımcılık yapan davranışlar, algılar, önyargılar ve varsayımlardır. Bu engeller genellikle insanların engelli bir kişiyi görmezden gelmesine, yargılamasına veya hakkında yanlış fikirlere sahip olmasına yol açabilen anlayış ve bilgi eksikliğinden kaynaklanır.

İşyerinde engellilere ilişkin insanların sahip olabileceği yanlış anlamalar ve tutumlar, engelli bireylerin karşılaştığı en önemli istihdam engeli olabilir ¹⁸.

Yukarıda anlatılan stereotiplere ek olarak, engelli gençlerin engellilikle ilgili karşılaşabilecekleri olası tutumsal engelleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- **Aşağılık:** Engelli birey “ikinci sınıf vatandaş” olarak görülüyor.
- **Acımak:** İnsanlar engelli insana acıyıp, onu küçümsemeye başlıyorlar.
- **Kahraman Tapınması:** Engelli bir bireyin bağımsız olarak yaşaması insanlar tarafından “özel” ve “süper kahraman” olarak değerlendirilmektedir .
- **Cehalet:** Engelli kişi, engelli olması nedeniyle iş göremez olarak işten çıkarılır.
- **Yayımla Etkisi:** Engelli kişinin engelliliğinin diğer duyularını da etkilediği varsayılmaktadır.
- **Tepki:** İnsanlar engelli kişinin engelli olmasından dolayı haksız bir avantaja sahip olduğuna inanıyor.
- **İnkâr:** İnsanlar gizli engelliliğin meşru olduğuna ve bu nedenle uyum ve uyarlama gerektirmediğine inanamayabilir.
- **Korku:** İnsanlar engelli bir bireyi yanlış bir şey yaparak veya söyleyerek rencide edeceklerinden korkarlar ve bu nedenle engelli bireyden uzak dururlar.

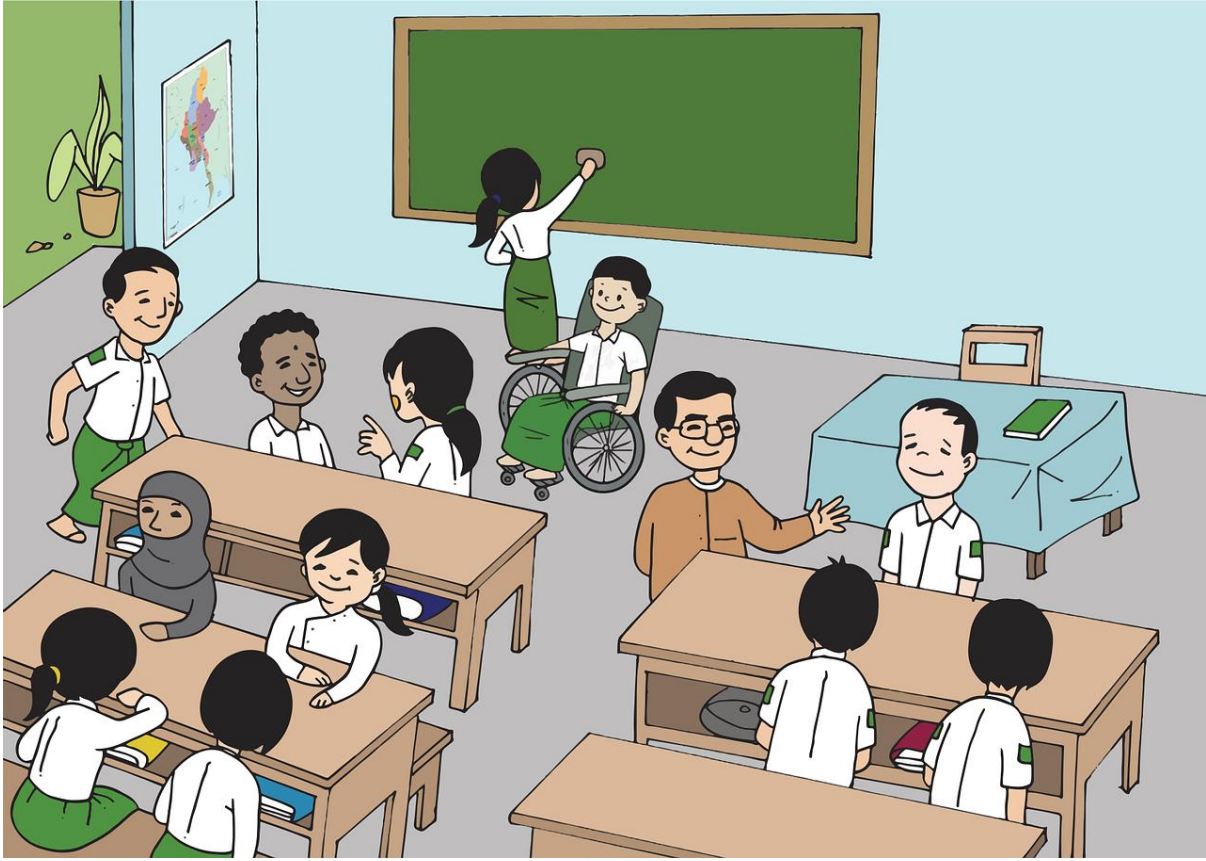
¹⁸[Tutumsal erişilebilirlik](#)

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Tutumsal engelleri yıkmak için bazı kişiler tarafından kullanılabilecek araçlar ve kaynaklar mevcuttur. Engelli gençlerle etkili bir şekilde etkileşim kurarak, Yükseköğretim Kurumu engellilik sorunlarıyla ilgili tartışma için bir forum oluşturmak amacıyla liderlik becerilerini kullanabilir. Ayrıca, personelinin engellilik anlayışlarını artırmak ve engellilik konusunda sahip olabilecekleri yanlış anlamaları ve tutumları düzeltmek için eğitim sağlayabilirler.

Engellilik destek moderatörü olarak tutumsal engellerin kaldırılmasına katkıda bulunmak için iyi bir konumdasınız. Yükseköğretim Kurumu Yönetim Kuruluna ve akademik personele engelli gençlerle etkili bir şekilde nasıl iletişim kuracakları ve onları üniversitenin mikro ortamına nasıl entegre edecekleri konusunda tavsiyelerde bulunabilirsiniz.

6. Yükseköğretim kurumu ortamının olası uyarlamaları

Yükseköğretim kurumlarının engelli bir bireye, bir binaya, laboratuvarlara, ihtiyaç duyulan ekipmana erişim ve engelli olmayan diğer gençlerin kullandığı tüm tesislere eşit erişim dahil olmak üzere temel işlevleri yerine getirmesi için erişim sağlamasının son derece önemli olduğu düşünülmektedir. Giriş başvurusu ve sınav sürecinde, bazı kişilerin ne bildiklerini ve ne yapabildiklerini gösterebilmeleri için bir ayarlama yapmaları gerekebilir.

Erişilebilirlik açısından bazı kişilerin şunları dikkate alması gerekir:

- kolaylaştırılması için, tesislere giriş ve tesis içinde hareket etme, tuvalet ve yıkama olanaklarına erişimin kolaylaştırılması gerekmektedir.
- Erişilebilirlik, kullanımda olan işaretlerin yanı sıra basılı ve dijital kılavuzları, talimatları ve elektronik bilgileri belirli erişilebilirlik yönergelerini izleyerek

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

hazırlamayı da kapsayacak şekilde anlaşılmalıdır (daha fazla bilgi için R2'ye bakın). Gerektiğinde, görme engelli kişiler ve özellikle zihinsel engelli kişiler için erişilebilirlik açısından bunlar gözden geçirilmelidir .

- İşitme engelli kişiler için erişilebilirlik, sıklıkla sesle iletilen bilgilere erişimi içerir - örneğin bir zilin çalması, yangın alarmı, düdük veya siren. Bu tür tesisler gözden geçirilmeli ve gerektiğinde yanıp sönen ışıklar gibi alternatif cihazlarla tamamlanmalıdır.
- işyerlerini güvenli ve etkili bir şekilde tahliye edebilmelerini sağlamalıdır .

Ancak engelli kişi, ihtiyaç duyduğu makul uyarlamanın doğru türünü kendisi daha iyi bilir. Bu durumda, **engelli gençler için Engellilik destek moderatörü** olarak bu gerçeğin önemini vurgulamalı ve ona aşağıdakileri yapması için yardımcı olmalısınız:

- Engelliliklerinin özel niteliği, derecesi ve ciddiyetine göre ihtiyaç duydukları düzenleme türünü kendi sözcükleriyle açıklayın .
- Herhangi bir ayarlamaya ihtiyaç duymaları halinde bunu talep etme sorumluluğunu üstlenin.
- Başvuru veya eğitim sürecinin herhangi bir aşamasında ayarlama isteme hakkına sahip olduklarını bilin.
- Öneri hakkında, ihtiyaç duydukları düzenleme türüyle ilgili nihai kararı verin ancak bunun hem kendileri hem de Yükseköğretim Kurumu için **uygulanabilir bir seçenek olduğunu bilecek kadar sorumluluk sahibi olun.**

7. Engelli gençlerin mağdur edilmesinin önlenmesi

Engelli kişilerin mağdur edilmesi, fiziksel ve/veya zihinsel engelli veya başka bir tıbbi rahatsızlığı olan bir bireyin istismarını içerir. Mağduriyet fiziksel şiddeti, cinsel şiddeti, mali, psikolojik veya duygusal istismarı ve ihmali içerebilir. Bu tür şiddetin bir kaynağı engelli kişi için bilinmediğı gibi, aile üyeleri ve akrabaları, tanıdıkları, bakıcıları, meslektaşları, amirler, veliler, sağlık personeli üyeleri vb. gibi çevresindeki kişiler de olabilir. Yetkili kurumlar, önleme ve sağlık merkezleri bu tür mağduriyeti ciddi ve önlenabilir bir halk sağlığı sorunu olarak kabul eder.

Engelli kişilerin mağduriyeti hakkındaki mevcut bilgi az sayıda çalışmaya dayanmaktadır ve aynı engellilik grubundaki kişilerin mağduriyeti hakkında çok az şey bilinmektedir. Engelli kişilerin engelli olmayan kişilere göre şiddet, istismar veya ihmal mağduru olma olasılığı 2 kat daha fazladır (Giriş'e bakınız).

Engelli gençlerin, engelli olmayan gençlere göre fiziksel veya cinsel tacize uğrama olasılığı iki kattan fazladır, özellikle de uzmanlaşmış kurumlarda yaşayanlar. Engelli ve engelli olmayan kadınların benzer oranları fiziksel şiddet, cinsel şiddet veya duygusal taciz olaylarını deneyimlediklerini bildirmektedir. Ancak engelli kadınlar, engelli olmayan kadınlara göre daha fazla sayıda fail ve daha uzun süreli bireysel olay bildirmektedir.

istismar türlerinin bazı göstergeleri listelenmiştir

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kùltür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

- *Fiziksel İstismara İşaret Eden Belirtiler* – Bunlar belirli bir kişiden/akranlardan/akademisyenlerden korkma, açıklanamayan yaralanmalar, tedavi aramada gecikme, aşırı sedasyon, alışılmadık morarma desenleri, doktor değiştirme öyküsü, kafa derisi yaralanmaları olabilir.
- *Duygusal İstismarın Göstergeleri* – Bunlar arasında düşük öz saygı, kişinin belirli bir kişi/meslektaşının yanında gergin görünmesi, kafası karışık olması, intihar düşünceleri ve eylemleri, belirli bir kişi/meslektaşıyla göz temasından kaçınma, terk edilme korkusu, uyuşuk/içe dönük olma yer alır.
- *Cinsel İstismara İşaret Eden Belirtiler* – Kişiden alışılmadık derecede korkma, lekeli, yırtık veya kanlı kıyafetler, ağrı ve morarma, cinsel davranışta değişiklik, gebelik, cinsel yolla bulaşan hastalıklar gibi belirtilerle ortaya çıkar.
- *Finansal İstismarın Göstergeleri* – Bunlar arasında açıklanamayan kayıp eşyalar, faturaları ödeyememe, finansal durum hakkında yanlış bilgi sahibi olma, vasiyette aniden değişiklik yapma, karşılanabilir temel ihtiyaçlardan mahrum kalma, banka hesabından alışılmadık çekimler yapma yer alır.
- *İhmalin Göstergeleri* – yetersiz beslenme, gözetimsiz dolaşma, bakımsız görünüm, eksik takma dişler/gözlükler/işitme cihazları, cilt rahatsızlıkları veya bası yaraları, tedavi edilmemiş tıbbi sorunlar, alkol veya ilaç kötüye kullanımı ile ilişkilidir .

Engellilik destek moderatörü olarak, istismar ve ihmal mağdurlarının çoğunun depresif ve kaygılı hissettiğini bilmelisiniz. **Sizin rolünüz, engelli gençlerinizin istismar belirtilerini tanımaktır ve** hiç kimse hemen sonuca varmasa da, tüm bu göstergeleri ciddiye alın ve yardım arayan ilgili profesyonellerle iletişime geçin.

Aşağıda, istismara ve ihmale maruz kalmış engelli gençlerinize yardımcı olmak için atabileceğiniz adımlarla ilgili bazı tavsiyeler bulunmaktadır:

- Kişiyle özel bir görüşme yapın ;
- Kişiyi ve size söylediklerini dikkatlice dinleyin ;
- anlamaya çalışın ;

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

- Kişinin söylediği her kelimeyi ve/veya gerçeği yazın ;
- Sakin olun ve varsayımlarda bulunmayın ;
- Kişinin hangi eylem seçeneklerine sahip olduğunu açıklayın ;
- Her eylemin avantajlarını ve dezavantajlarını tartışın ;
- Kişinin kendi durumuna en uygun seçenek hakkında bağımsız karar almasını teşvik edin ;
- Kişinin güvenliği tehlikede olduğunda mutlaka polise haber vermelisiniz.

Bu modülün yazarları olarak, engelli bireylerin mağduriyetinin bir başka boyutunu, yani engelli olmanın kişinin mahkum olduğu algısını vurgulamak istiyoruz .

Başka bir deyişle kişi, günlük aktivitelerinden kendini geri çekmeye isteklidir ve bunu engelliliği sıradan işlevlerini kısıtlamak için bir açıklama olarak kullanarak yapar. Bu gibi durumlarda engelli kişi sosyal temaslardan kaçınabilir, normal okula gitmeyi reddedebilir, iş başvurusunda bulunmayı kabul etmeyebilir, kişisel görünümünü ve özel yaşamını ihmal edebilir, avantajlarını ve güçlü yanlarını inkar edebilir, günlük rutinlerini yapmayı reddedebilir. Ayrıca, kendisini mağdur eden engelli kişi mantıksız şikayetlerde bulunabilir, sürekli bir tatminsizlik ve hoşnutsuzluk yaşayabilir, başarısızlıktan korkabilir, hiç denemez, kendini çaresiz hissedebilir, hayatıyla ilgili bağımsız karar vermeyi reddedebilir, başkalarının kendisinin başa çıkabileceği şeyler yapmasını bekleyebilir, her eylemsizliği sahip olduğu engeli gerekçe göstererek mazur görebilir ve sosyal olmayan bir yaşam sürebilir.

Engellilik destek moderatörü olarak fark ettiğiniz semptomlar ne olursa olsun, her kişinin benzersiz olduğunu ve farklı durumlarda benzersiz semptomlar gösterebileceğini unutmamalısınız. Günlük zorluklarla başa çıkmak için kendi yollarını icat edebilecek engelli insanlar vardır.

Engellilik destek moderatörü olarak, engelli gençlerinizin mesleki gelişimini etkileyen mağduriyetin bu yönleriyle ilgilenmeniz gerekiyor.

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

İyi eğitilmiş bir profesyonel olarak engelli gencinizin kendisi için en uygun mesleki gelişimi bulmasına destek olabileceğinizi ve bunu başarmanın yolunun aynı zamanda engelli gencinizin başarısını tehlikeye atan faktörlerin etkisini en aza indirmekten geçtiğini unutmayın.

Maalesef, yukarıdaki paragrafta anlatılan mağduriyetin son boyutu profesyoneller tarafından yeterince araştırılmamış ve bu durum size, bir SE danışmanı olarak, bu tür mağduriyetlerin üstesinden gelmek için kendi yaklaşımlarınızı ve araçlarınızı keşfetme şansı veriyor.

8. Olumlu bir kimlik geliştirmek

8.1. Engellilik ve imaj

Engellilik destek moderatörü olarak, engelli gençlere imajlarının başarılı bir eğitim ve mesleki gerçekleşme için önemli bir faktör olduğunu hatırlatmalısınız. İmajın önemli bir unsuru, başkaları bizimle ilk kez tanıştığında ve hakkımızda fikir oluşturduğunda çok önemli olduğu kanıtlanan ilk izlenimdir.

Görüntü şu şekilde tanımlanabilir:

- başkalarına verdiğimiz izlenim
- başkalarının bizim hakkımızdaki algısı
- başka bir şeye dair sahip olduğumuz zihinsel kavram
- Yeni biriyle tanıştığımızda edindiğimiz izlenimler.

Resim şunlardan oluşur:

- Yüz ifadeleri
- Duruş

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

- Dış görünüş
- Konuşma
- Eylemler
- Davranış

bir dizi niteliğe de sahip olduğunu varsayma eğilimindedirler .

Forbes dergisine göre, 2016 ¹⁹:

- Hakkınızda oluşan ilk izlenimin %55'i dış görünüşünüzün nasıl algılandığıyla ilgilidir
- %38'i sözel olmayan iletişiminizin nasıl olduğu ve bunun nasıl algılandığıyla ilgilidir
- Şaşırtıcı bir şekilde, hakkınızda oluşan ilk izlenimin yalnızca yüzde yedisi gerçekten söylediklerinizdir .

Yani birinin bizim hakkımızdaki ilk izleniminin %55'i görünüşümüze dayanıyor ve bu da şunlardan oluşuyor:

- yükseklik
- ağırlık
- boyama
- saç modeli
- aksesuarlar
- giyim
- Kadınlarda buna makyaj da dahildir.

İmaj aynı zamanda kendimiz hakkında nasıl hissettiğimizi etkilediği için de önemlidir. Kendimizi iyi sunduğumuzu hissettiğimizde, özgüvenimiz ve özsaygımız artar. Bu sürece başarı döngüsü denir.

görselin unsurlarını tartışırken şu noktalara dikkat etmelisiniz:

¹⁹<https://institute.uschamber.com/what-makes-a-good-first-impression/>

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

- Kalite – bu onun statüsünü gösterir. İyi kaliteli kumaştan yapılmış olması markadan veya etiketten daha önemlidir.
- Uygun – Rahat ve şık, içinde güvenle hareket edebileceği bir şey seçmesini tavsiye edin.
- durumda tutulması mümkün olan, pratik, yıkanabilir bir kumaş mıdır?
- Kişisel ten rengine, vücut ölçülerine ve şekline ve kişiliğine uygun giysiler
- Son dokunuşlar - Dikkatle seçilmiş aksesuarlar, detaylara gösterilen özeni gösterir.

Ayrıca, Engelli Destek Moderatörü olarak, engelli gencinizin dikkatini, engelli bireyin çalışmak istediği iş sektöründe genel kabul görmüş normlara uygun profesyonel bir imajı sürdürmenin önemli olduğu konusuna çekmelisiniz.

8.2. Yetenekli ve engelli bir kişi olmanın olumlu yönlerini belirlemek

Toplum, çeşitli işlev biçimlerine sahip bireyler ve gruplardan oluşur. Yetenek eksikliği, herkesin yaşam döngüsünün bir parçasıdır ve yaşamın farklı anlarında ortaya çıkabilir. İşte bazı örnekler ²⁰:

- hareketlilik için bebek arabasında tutulması veya taşınması gereken bebek
- asansörde kat düğmesine ulaşamayan küçük bir çocuk
- merdivenlerden çıkmaya çalışıyor
- otobüsün merdivenlerinden çıkmaya çalışıyor
- İnternette bilgi arayan okuma yazma bilmeyen bir vatandaş
- dili konuşmayan bir turist grubu
- talimatlarındaki küçük harfleri okuyamayan biri
- kolunu açamayan artritli yaşlı bir kişi

²⁰Engelli Hakları Sözleşmesine İlişkin Öğrenme Rehberi, Valerie Karr, UNICEF, Mayıs 2009

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

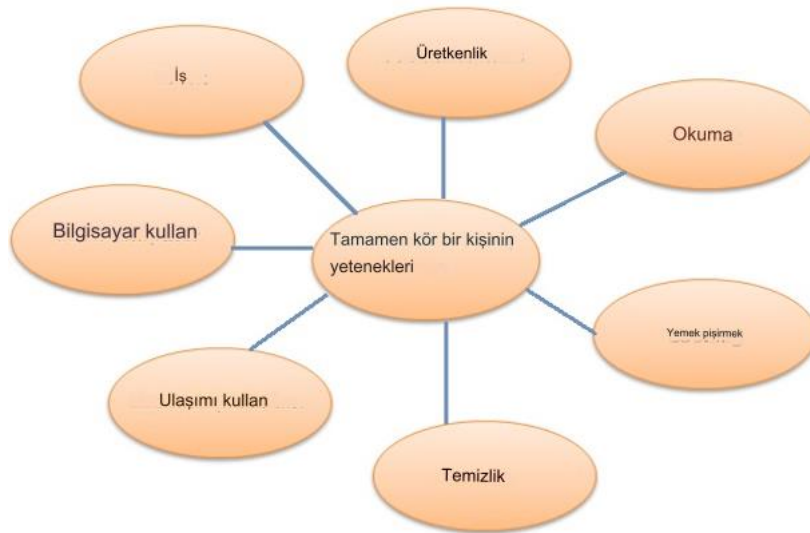
Genellikle, insanlar çeşitliliği kabul etmeyen veya hazırlıksız olan bir toplumda engellilik koşullarıyla karşı karşıya kalırlar. Bağımsız yaşamın en önemli yönünün, bireylerin kendi kararlarını vermeleri ve sorumluluklarını yönetmeleri için güçlendirilmesi olduğunu unutmayın. Günlük aktiviteleri gerçekleştirmek için desteğin kullanılması, erişim için makul bir ayarlama olarak kabul edilir: bağımlılık olarak görülmemelidir. Kapsayıcı bir toplumun anahtarı, insan haklarının herkes için erişilebilir olmasını sağlayan kabul ve destektir.

Hepimizin güçlü yanları var.

Hepimizin zayıf yönleri var.

Bu bölümde sizlere sadece engeli değil, yetenekleri de ortaya koyan iki gerçek yaşam öyküsünü kısaca sunmak istiyoruz.

Toplam Körlük – Yetenekler:

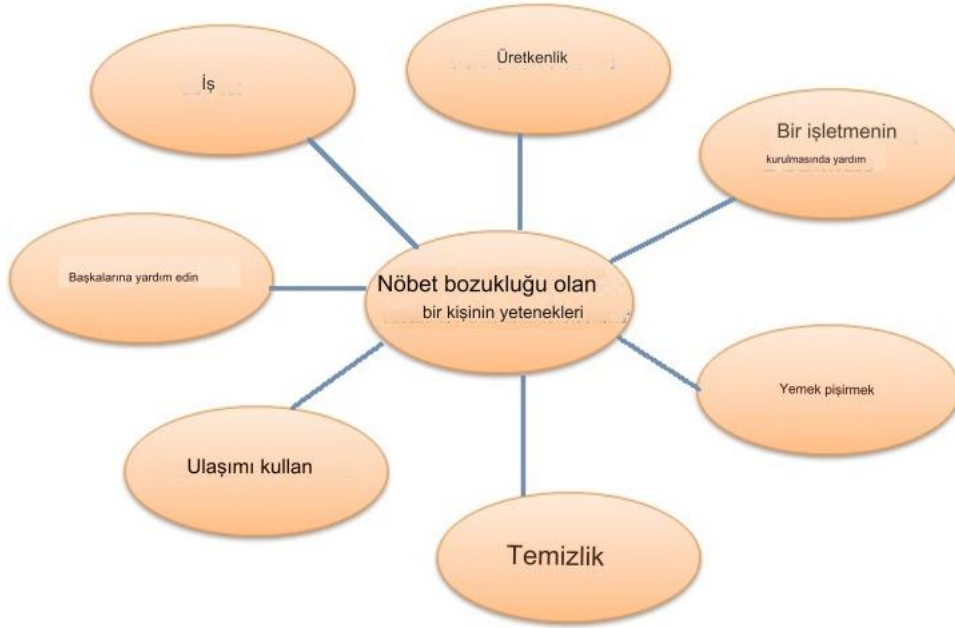
Şekil 5 Tamamen kör bir kişinin yetenekleri

Büyüyen bir adam, tamamen kör olana kadar yavaş yavaş görme yetisini kaybetti. Yetenekleri engellerinden daha ağır bastı ve bununla birlikte profesyonel ve çok üretken bir hayat sürüyor. İşi, görme engelliler için materyaller sağlamak. Modern teknolojinin kullanımı, bu kişinin bilgisayarları, Braille not defterlerini, kitapları,

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

bantları, okuyucuları ve diğer birçok cihazı kullanmasına olanak tanır. Bir rehber köpek, ulaşımı kullanmasında ve varış noktalarına gidip gelirken günlük yürüyüşlerinde ona yardımcı olur.

Nöbet Bozukluğu –Yetenekler:

Şekil 6 Nöbet bozukluğu olan bir kişinin yetenekleri

Nöbetler, özellikle bu kişide, diğer engellere göre benzersiz olan engellerdir. Çoğu durumda kontrol edilebilirler ve ayarlamalarla azaltılabilirler. Bu kişinin nöbetleri tamamen kontrol altına alınmamıştır.

Bu engeli alıp olumsuz bir şeye dönüştürmek yerine onu olumlu bir şeye dönüştürüyor. Bununla birlikte engellilere karşı şefkat ve anlayışa sahip oluyor.

Engelliler için kar amacı gütmeyen bir vakfın kurucu ortağıdır. Kendisi için daha az tehlike riski olan kontrollü durumlarda çalışmaktadır. Makul düzenlemeler ve ulaşım talep etmektedir.

Yukarıdakiler, engelliliklerine rağmen yeteneklerini gösterme ve kullanma şansı yakalayan iki şanslı kişinin gerçek hikayeleridir. Engelli insanların çalışmak istediğinin örnekleridir. Birçok engelli çalışan, günümüz şirketlerindeki mevcut pozisyonlara gerçekten de kendilerini ödünç verebilecek yeteneklerle donatılmıştır. Örneğin, hafif otizm spektrum bozukluklarında (önceden Asperger olarak adlandırılırdı) , bazı insanlara yazılım geliştiricileri, sosyal medya gönderileri ve izleme, araştırmacılar vb. için mükemmel bir özellik olan ayrıntıları işleme konusunda inanılmaz bir yetenek veren bir Otizm Spektrum bozukluğu vardır .

Bu nedenle, Engellilik Destek Moderatörü engelli bir kişiyle çalışırken, tüm insanların güçlü yanları olduğunu aklında tutmalıdır. Her kişi yeni bir işe benzersiz beceri ve yeteneklerle gelir. Engellilik Destek Moderatörleri, engelli gençlerle etkileşimde bulunurken, onların eğitim başarıları üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Yetenekleriyle daha fazla tanıştıklarında potansiyellerini en üst düzeye çıkarabilirler. Engellilik Destek Moderatörleri, zayıflıkları telafi ederken, bireyin güçlü yanlarını en üst düzeye çıkarmak için böyle çalışır.

9. Pratik Bölüm

Rol yapma oyunları, Engellilik destek moderatörü olmak isteyen katılımcıların nihai katılımını sağlayan esnek ve eğlenceli bir öğrenme yöntemi olarak kabul edilir. Rol yapma oyunlarının kullanımı, öğrenme içeriğinin nihai kullanımı ve uzun vadeli kullanımı için önemli olan deneyimleyerek öğrenmelerine olanak tanır.

Rol yapma oyunları yukarıda verilen bilgileri tamamlar ve Engellilik destek moderatörleri adaylarının içerikle ilgili belirli hüküm ve koşulları daha iyi anlamalarına yardımcı olur. Farklı engelliliklerin doğasını ortaya koyar ve öğrencilerin engelli insanlara ve günlük rutinlerinde ve iş ararken karşılaşılabilecekleri zorluklara karşı farkındalıklarını artırmalarına yardımcı olur.

9.1 Rol yapma oyunu 1 “Engelli insanlar – nasıl hissediyorlar?”

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Bu oyun bir grup aktivitesi için uygundur ve grup üyeleri arasında iş birliği gerektirir. Öğrenme kolaylaştırıcısının rolü talimatlar vermek ve oyun senaryosunu açıklamanın yanı sıra sonuçları gözlemlemek ve analiz etmektir.

Katılımcılar sıkı bir çembere yerleştirilir. Bir gönüllü çemberin dışında kalır. İnsanları çemberden çıkarmaya zorlamadan çembere girmeyi hedefler. Gönüllü, insanları içeri girmelerine izin vermeye ikna etmek için sözlü ve sözsüz yaklaşımlar (örneğin, kelimeler, hareketler, jestler, yüz ifadeleri vb.) kullanabilir. Hedefe ulaşmak için bir dakikası vardır. Sonunda öğrenme kolaylaştırıcısı gönüllüye çembere başarılı bir şekilde girmiş veya dışında kalmış olmasına bakılmaksızın nasıl hissettiğini sorar.

Oyunun sonucu, gönüllünün toplum tarafından izole edilmiş bir engelli kişinin konumunu temsil etmesidir; bu bizim durumumuzda kompakt daire ile temsil edilmektedir. Zaman ilerledikçe (1 dk) kişi daha saldırgan, kafası karışık, tutkusuz, daha az hoşgörülü vb. olabilir.

Bu oyun, dersin en başında buzları kırma aktivitesi olarak kullanılabilir.

9.2. Rol yapma oyunu 2 “Anlaması kolay”

Bu oyun bir grup aktivitesi için uygundur ve grup üyeleri arasında iş birliği gerektirir. Öğrenme kolaylaştırıcısının rolü talimatlar vermek ve oyun senaryosunu açıklamanın yanı sıra sonuçları gözlemlemek ve analiz etmektir.

Katılımcılardan biri öğrenme güçlüğü çeken bir kişinin rolünde olacak. Bu kişi oldukça karmaşık bir metni anlamada sorun yaşıyor.

Katılımcılar gruplara ayrılır ve her biri öğrenme güçlüğü çeken bir kişinin anlayabileceği şekilde açıklanması gereken bir metin alır. Bu tür metinlerin bir örneği olarak, iş yükümlülükleri ve gerekliliklerinin açıklamalarını içeren bir iş ilanı duyurusu, diğeri ise

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

sosyal yardımlara başvurmak için şartlar ve koşullar olabilir. Katılımcıların görevi bitirmek için 10 dakikaları vardır. Daha sonra anlaşılması kolay metinler sunulmalıdır. Öğrenme kolaylaştırıcısı katılımcıları yorum yapmaya teşvik eder ve en ilginç ve en iyi fikirleri gösterir ve varsa uygunsuz olanları belirtir. Oyunun süresi yaklaşık 30 dakikadır.

9.3. Rol yapma oyunu 3 “ Tekerlekli sandalye kullanan birine yardım et ”

Bu oyun bir grup aktivitesi için uygundur ve grup üyeleri arasında iş birliği gerektirir. Öğrenme kolaylaştırıcısının rolü talimatlar vermek ve oyun senaryosunu açıklamanın yanı sıra sonuçları gözlemlemek ve analiz etmektir.

Grup, iki farklı rolü olan iki gönüllü seçer. Bunlardan biri tekerlekli sandalye kullanıcısı rolünü, diğeri ise asistanı rolünü oynamalıdır. Eğer tekerlekli sandalyeniz yoksa, bir ofis sandalyesi kullanabilirsiniz.

amacı için tekerlekli sandalye kullanıcısının rotası odadan çıkmayı, koridoru geçmeyi ve bir otomat makinesine ulaşmayı içermelidir. Yardımcı, tekerlekli sandalye kullanıcısına yukarıdaki bölümlerde listelenen kurallara ve önerilere uyması konusunda destek olmalıdır. Oyun senaryosunun tamamlanmasından sonra grup, iki gönüllünün attığı doğru ve yanlış adımları tartışır. Oyunun süresi yaklaşık 20 dakikadır.

9.4. Rol yapma oyunu 4 “Doğru ve yanlış kelimelerin kullanımı”

Bu oyun bir grup aktivitesi için uygundur ve grup üyeleri arasında iş birliği gerektirir. Öğrenme kolaylaştırıcısının rolü talimatlar vermek ve oyun senaryosunu açıklamanın yanı sıra sonuçları gözlemlemek ve analiz etmektir.

Her katılımcıya üzerinde aşağıdaki terimlerden birinin yazılı olduğu bir kağıt parçası verilir:

1. Engelli kişi

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

2. Engelli olmayan kişi
3. Kör
4. Kısmen görme engelli
5. Sağır veya işitme güçlüğü çeken
6. Zihinsel (öğrenme) güçlükleri
7. Ruhsal sağlık sorunları
8. Tekerlekli sandalye kullanıcıları
9. Belirli öğrenme güçlükleri
10. Engelliler
11. sara hastası
12. Bir kurban...
13. ...dan muzdarip
14. Spastik
15. Deforme olmuş
16. Geçersiz
17. Geri zekalı
18. Sersem
19. Sakatlar
20. Tekerlekli sandalyeye bağlı

Daha sonra alınan kağıtları sırasıyla doğru ve yanlış terimler için doğru sütuna yerleştirmeleri gerekir - süre 30 saniye. Amaç, uygun iletişim ve engellilik görgü kurallarıyla ilgili bilgiyi pratik etmektir. Öğrenme kolaylaştırıcısı, kursiyerlerin performansı hakkında sonuçlar çıkarabilir.

9.5. Rol yapma oyunu 5 “İşitme cihazı kullanan kişiler – kendilerini nasıl hissediyorlar?”

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Bu oyun bir grup aktivitesi için uygundur ve grup üyeleri arasında iş birliği gerektirir. Öğrenme kolaylaştırıcısının rolü talimatlar vermek ve oyun senaryosunu açıklamanın yanı sıra sonuçları gözlemlemek ve analiz etmektir.

İki gönüllü, grubun geri kalanı gürültü yapana kadar (el çırpma, bacaklarını şıklatma, daha yüksek sesle konuşma vb.) yüz yüze bir sohbete katılmalıdır. İki gönüllünün görevi bir toplantı için randevu almaktır - süre 1 dk .

Sonunda gönüllüler gürültülü bir ortamda bir şey üzerinde anlaşmaya çalışırken nasıl hissettiklerini paylaşırlar. Öğrenme kolaylaştırıcısı, arka plan gürültüsünü ortadan kaldırma seçeneği olmayan işitme cihazı kullanan kişilerin zorluklarının ne olduğunu açıklamalıdır .

9.6. Rol yapma oyunu 6 “Dudak okuma”

Bu oyun bir grup aktivitesi için uygundur ve grup üyeleri arasında iş birliği gerektirir. Öğrenme kolaylaştırıcısının rolü talimatlar vermek ve oyun senaryosunu açıklamanın yanı sıra sonuçları gözlemlemek ve analiz etmektir.

Grubu çiftlere ayırın. Her çiftten biri A, diğeri B olsun. Onlara ilgili talimatları verin ve oyunu kısaca açıklayın. Birbirlerinin talimatlarını görmemeliler.

Sırayla dudak okumalarını sağlayın, bu sırada partnerleri bir kelime veya cümle listesini "okusun" (dudaklarını hareket ettirerek ancak ses çıkarmadan).

Çiftler halinde şunları yapmalılar:

- her kelimeyi veya ifadeyi yalnızca bir kez "söyle";
- cevapları birbirlerine söylemeden önce tüm alıştırmayı yapın ;
- Bitirdiklerinde dudak okuma hakkında neler öğrendiklerini tartışsınlar.

İkili gruplar halinde 15 dakika egzersiz yapın ve ardından tekrar ana grubu oluşturun.

9.7. Rol yapma oyunu 7 “Kelimeyi söyle. Öğrenme güçlüğü çeken gencin nasıl hissettiğini anla”

Bu oyun bir grup aktivitesi için uygundur ve grup üyeleri arasında iş birliği gerektirir. Öğrenme kolaylaştırıcısının rolü talimatlar vermek ve oyun senaryosunu açıklamanın yanı sıra sonuçları gözlemlemek ve analiz etmektir.

Sonraki şekli bir şeffaflığa aktarın. Grubun bunu yüksek sesle okumasını sağlayın. Her katılımcı kelimenin kendisini değil, kelimenin yazıldığı RENK'i okumalıdır. Daha sonra beyninizin gerçek kelimeyi nasıl okumak istediğini tartışın. Kendinizi doğru bir şekilde yapmaya zorlarsanız bile, normalden çok daha yavaş okumanız gerekir . Bu, öğrenme güçlüğü çeken bir gencin günü atlatmasının ne kadar zor olduğunun bir örneğidir. Beyinleri ne yapılması gerektiğini anlar, ancak doğru bir şekilde çıkarmak için mücadele etmeleri gerekir .

Bu aktiviteyi doğru şekilde yapamamak zeki olmadığınız anlamına gelmez. Bu sadece beyninizin farklı bir şey yapmak istediği anlamına gelir.

Şekil 7 Renk kelimeleri

9.8. Rol yapma oyunu 8 "El sıkışmanın alternatif bir yolunu bulun"

Bu oyun bir grup aktivitesi için uygundur ve grup üyeleri arasında iş birliği gerektirir. Öğrenme kolaylaştırıcısının rolü talimatlar vermek ve oyun senaryosunu açıklamanın yanı sıra sonuçları gözlemlemek ve analiz etmektir.

Grup çiftlere ayrılır. Bir gönüllü üst ekstremitte engelli bir kişinin rolünü üstlenir - sağ elini sırtına koyar, böylece kullanamaz. Çiftteki diğer gönüllü el sıkışmaya bir alternatif bulmalıdır. Aşağıdaki ilkelere bağlı kalmalıdır. Öğrenme kolaylaştırıcısı katılımcıların yaratıcılığını teşvik etmeli ve onları ihtiyatlı ve nazik tavırlar bulmaları için yönlendirmelidir.

9.9. Rol yapma oyunu 9 "Görme engelli insanlar – nasıl hissediyorlar?"

Bu oyun bir grup aktivitesi için uygundur ve grup üyeleri arasında iş birliği gerektirir. Öğrenme kolaylaştırıcısının rolü talimatlar vermek ve oyun senaryosunu açıklamanın yanı sıra sonuçları gözlemlemek ve analiz etmektir.

Grup çiftlere ayrılır. Her çift, kör bir kişinin rolünü oynayan bir gönüllüden ve rehber rolünü oynayan bir diğerinden oluşur. Kör kişinin rolü için bir atkı veya benzeri bir şey kullanabilirsiniz. Her çiftin, bazı engellerle önceden belirlenmiş bir rotadan geçme görevi vardır ve son noktaya ulaşıldığında katılımcılar geri dönüş yolunda rollerini değiştirirler. Senaryo tamamlandıktan sonra katılımcılar deneyimlerini ve duygularını paylaşmaya davet edilir. Öğrenme kolaylaştırıcısı gruba hangi rolün daha zor olduğunu ve nasıl hissettiklerini sorar. Oyunun süresi yaklaşık 30 dakikadır.

10. Eğitim sırasında faydalı olabilecek dijital yardımcı teknolojiler hakkında temel bilgiler

Yardımcı Teknoloji (AT) ile ilgili olarak mevcut olan bir dizi tanım vardır. Genellikle işlevsel sınırlamaları telafi etmeyi, bağımsız yaşamı kolaylaştırmayı veya aktivite sınırlamaları olan yaşlı veya engelli kişilerin tam potansiyellerini gerçekleştirmelerini sağlamayı amaçlayan cihazlara veya hizmetlere atıfta bulunur. Bu kadar geniş bir tanımın kapsamı, AT'nin yukarıda belirtilen tanımı yerine getirebilecek her türlü ekipmanı veya hizmeti kapsamasını mümkün kılar: yürüme cihazlarından tekerlekli sandalyelere, akıllı ev ürünlerinden ilaç hatırlatıcılarına.

Bu el kitabında, BT tarafından yönlendirilen AT olan BT AT'ye odaklanıyoruz. Bu bağlamda, engelli gençler tarafından, aksi takdirde onlar için zor veya imkansız olabilecek işlevleri yerine getirmek için kullanılan ve kişinin doğası gereği BT olan bir cihaz veya uygulama kullanma isteğini gerektiren Yardımcı teknolojiye odaklanıyoruz.

10.1 Elektronik Not Alma

10.1.1 Sesli Not Alıcılar

Daha fazlasını burada görün:

<https://www.youtube.com/watch?v=ms5XQFIdwnQ>

Açıklama: Metin transkripsiyonu veya notlar ve ses işaretleri ve vurgulamalar için alan içeren dijital kayıtları destekleyen yazılım.

Amaç: Derslerde, toplantılarda ve görüşmelerde kayıt cihazı kullananlara yardımcı olmak için tasarlanmıştır . Araştırma yapanlara veya belirli öğrenme zorlukları yaşayan ve öğrenme için ses girişı kullanmayı gerçekten tercih eden öğrencilere yardımcı olabilir.

Özellikler: Sesli Not Alıcı WAV ve MP3 ile çalışır. Kayıtlar parçalara bölünebilir, işaretlenebilir ve resimler, PowerPoint slaytları, anahtar kelimeler veya tam

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

transkripsiyonlarla ek açıklamalar eklenebilir. Bir yazım denetleyicisi dahildir ve bilgisayarda Microsoft Office varsa Word yazım denetleyicisi sözlüğünü kullanacaktır.

Gerekli beceri	Seviye		
	1	2	3
İşitme			3
Beceri		2	
Hafıza		2	
Konuşma			
Dokunsal		2	
Görsel			3
Seviye 1	Minimum beceri gerekli		
Seviye 2	Orta düzeyde beceri gerekli		
Seviye 3	İyi beceri gerekli		

10.1.2. Dijital not defterleri

Açıklama: Daha sonra bir bilgisayara indirmek üzere sıradan A4 kağıdına metin ve grafikleri dijital olarak yakalar ve depolar.

Amaç: Not almak için uygundur ve diyagramlar ve çizimler vb. için iyidir.

Metin bir grafik olarak kaydedilir, bu nedenle MyScript Notes ile yazıya dökülmediği sürece metinden konuşmaya yazılımla çalışmaz , ancak metnin en

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

büyük başarı için açıkça yazılması gerekir. Grafikleri kelime işlemli belgelerinde birleştirmek isteyen disleksi dahil olmak üzere belirli öğrenme zorlukları olanlara yardımcı olabilir .

Özellikler: Dijital not tahtasına bir not defteri (150 mm x 232 mm'ye kadar) takılır ve elektronik mürekkep kalemi çoğu kırtasiyede satın alınabilen kartuşları kullanır. Defter çok kalın olmamalı, en fazla 12 mm olmalı ve net yazmak en iyisidir.

Gerekli beceri	Seviye		
	1	2	3
İşitme			
Beceri			3
Hafıza		2	
Konuşma			
Dokunsal			3
Görsel			3
Seviye 1	Minimum beceri gerekli		
Seviye 2	Orta düzeyde beceri gerekli		
Seviye 3	İyi beceri gerekli		

10.1.3. Dijital Yazım

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Tanım: Not alma elektronik kalem ve yazma veya fare modu için LCD ekranlı taşınabilir klipsli alıcı ünite.

Amaç: Bu cihaz not almak, hatırlatmalar yapmak ve çizimler yapmak için bilgisayardan uzakta kullanılabilir. Grafiklerle çalışan ve yazmaktan ziyade not yazmayı tercih edenler için uygundur. Zihin haritasını yazılım kullanmaktan ziyade elle yapmayı seven, belirli öğrenme güçlükleri ve disleksi yaşayanlara yardımcı olabilir.

Özellikler: Ped üzerine takılan alıcı, kaydedilen notları indirmek için bir USB kablosuyla masaüstü veya dizüstü bilgisayara bağlanır; burada yazılar MyScript yazılımı kullanılarak yazıya dönüştürülebilir ve resimler grafiksel formatta kaydedilir. Yazının net olmadığı zamanlar vardır; tüm çıktıyı resim olarak kaydetmek daha kolay olabilir. Fare özellikleri, PC'nin kontrol edilmesini sağlar ve OneNote ve Windows Journal gibi Tablet uygulamalarıyla otomatik olarak çalışır.

Gerekli beceri	Seviye		
	1	2	3
İşitme			
Beceri		2	
Hafıza	1		
Konuşma			
Dokunsal			3
Görsel		2	
Seviye 1	Minimum beceri gerekli		
Seviye 2	Orta düzeyde beceri gerekli		
Seviye 3	İyi beceri		

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

	<i>gerekli</i>
--	----------------

10.1.4. e-kalemler Mobil Notlar

Açıklama: Windows PC için kalem ve alıcı ile kağıda alınmış notlar ve çizimler.

Amaç: Not almak için uygundur ve diyagramlar ve çizimler vb. için iyidir. **Metin bir grafik olarak kaydedilir, bu nedenle** MyScript Notes ile yazıya dökülmediği sürece metinden konuşmaya yazılımıyla çalışmaz , ancak metnin en büyük başarı için nispeten açık bir şekilde yazılması gerekir. Grafikleri kelime işlemli belgelerinde birleştirmek isteyen Disleksi dahil olmak üzere belirli öğrenme güçlükleri olanlara yardımcı olabilir .

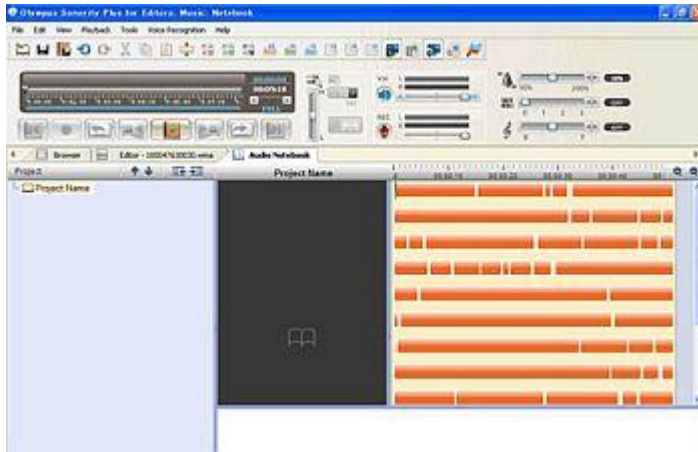
Özellikler: Kalem ve alıcı taban ünitesi el yazınızı normal kağıda kaydeder. Notlarınızı yakalayıp kaydettiğinizde, taban ünitesini takın ve Windows tabanlı NoteManager yazılımına aktarın. Notlar daha sonra MyScript transkripsiyon yazılımı kullanılarak erişilebilir metne dönüştürülebilir ve Metinden konuşmaya yazılımıyla kullanım için Microsoft Word gibi seçilen uygulamalara aktarılabilir.

Gerekli beceri	Seviye		
	1	2	3
İşitme			
Beceri			3
Hafıza			3

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Konuşma			
Dokunsal			3
Görsel			3
<i>Seviye 1</i>	<i>Minimum beceri gerekli</i>		
<i>Seviye 2</i>	<i>Orta düzeyde beceri gerekli</i>		
<i>Seviye 3</i>	<i>İyi beceri gerekli</i>		

10.1.5 Olympus Audio Notebook Sonority ile

Daha **fazlasını** **burada** **görün:**

<https://www.youtube.com/watch?v=kz1n8apty6s>

Açıklama: Olympus kayıtlarını sıralayın, yönetin, açıklamalar ekleyin ve papatya formatında kaydedin.

Amaç: Dijital kayıtlarından not almak ve diğer formatlarda dinlemek isteyenler için faydalıdır. Disleksi ve görme bozuklukları gibi belirli öğrenme güçlükleri olanlara uygun olabilir.

Özellikler: Bu, Olympus kayıt cihazlarıyla birlikte sunulan ve ses dosyalarını yönetmek için kullanılan Sonority Yazılımı için ekstra bir eklentidir. İkincisi, bir

oyunatıcı ve formatları Mp3'e dönüştürme araçları sağlar. Eklenti, not alma yeteneği, açıklama ve dosyaları bölümlere ayırma şansı ekler.

Gerekli beceri	Seviye		
	1	2	3
İşitme		2	
Beceri		2	
Hafıza			3
Konuşma			
Dokunsal		2	
Görsel		2	
Seviye 1	Minimum beceri gerekli		
Seviye 2	Orta düzeyde beceri gerekli		
Seviye 3	İyi beceri gerekli		

10.1.6. Kablosuz Kalem Tablet ve JustWrite Office (Just Write Office)

Açıklama: Belgelere el yazısı eklemek, yapışkan notlar ve çizimler yapmak için yazılıma ek olarak çizim için kalem tablet.

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Amaç: Metin öğelerini daha akılda kalıcı hale getirmeye ve grafik bölümlerini vb. vurgulamaya yardımcı olabilir. İşbirlikli çalışma için iyidir ve disleksi gibi belirli öğrenme güçlükleri olanlar için uygundur; burada açıklamalar ve renk hafızayı destekleyebilir. Yazarın bu aracı doğru bir şekilde kullanabilmesi için oldukça becerikli olması gerekir .

Özellikler: Just Write yazılımı, Excel, PowerPoint ve Word'de kullanıcılara ek bir araç çubuğu sunuyor ve herhangi bir giriş cihazıyla kullanılabilir ancak kalem tipi cihazlar için en uygunu.

Gerekli beceri	Seviye		
	1	2	3
İşitme			
Beceri			3
Hafıza		2	
Konuşma			
Dokunsal			3
Görsel			3
Seviye 1	Minimum beceri gerekli		
Seviye 2	Orta düzeyde beceri gerekli		
Seviye 3	İyi beceri gerekli		

10.2. Klavye ile ilgili yardımcı teknolojiler

10.2.1 Kontur RollerMouse Classic ve PRO İstasyonu

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Açıklama: Entegre optik giriş aygıtına sahip bilgisayar klavye bilek desteği.

Amaç: Hem sol hem de sağ el kullanıcıları için uygun olan bu cihaz, ellerinizi ortada tutarak yazmanızı ve imleci hareket ettirmenizi sağlar. Zorlanmaları önlemek için tasarlanmıştır ve masaüstünde çok az yer kaplar.

Özellikler: Sistem yatay olarak monte edilmiş bir şaftın yukarı ve aşağı hareketini sağlayarak çalışır ve şaftı sola ve sağa kaydırarak imleci kontrol eder .

Gerekli beceri	Seviye		
	1	2	3
İşitme			
Beceri		2	
Hafıza	1		
Konuşma			
Dokunsal		2	
Görsel		2	
Seviye 1	Minimum beceri gerekli		
Seviye 2	Orta düzeyde beceri gerekli		
Seviye 3	İyi beceri gerekli		

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

10.2.2 Taşınabilir Dizüstü Bilgisayar Standı

Açıklama: 17 inç'e kadar dizüstü bilgisayar veya kağıtlar için hafif akrilik dizüstü bilgisayar desteği.

Amaç: Bir dizüstü bilgisayar bir masaüstüne yerleştirilirse, kullanıcıyı ekranı okumak için öne eğilmeye zorlayabilir ve bu da boyun, sırt, omuz, kol ve bilek sorunlarına yol açabilir. Dizüstü bilgisayarı bir standda koymak, kullanıcının ekran göz seviyesine daha yakın olacak şekilde dik oturabileceği anlamına gelir ve çok daha rahat ve güvenli bir çalışma pozisyonu sunar.

Özellikler: Stand, dizüstü bilgisayar yukarı doğru eğimli ve ayrı bir klavye ve fare ile kullanılabilir. Belge tutucu olarak kullanıldığında 3 ila 52 derece arasında 5 açısı vardır. Döner taban birçok görüntüleme açısına izin verir ve kablolar standın altından temizlenebilir.

Gerekli beceri	Seviye		
	1	2	3
İşitme			
Beceri			
Hafıza			
Konuşma			
Dokunsal	1		
Görsel	1		
Seviye 1	Minimum beceri gerekli		

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Seviye 2	Orta düzeyde beceri gerekli
Seviye 3	İyi beceri gerekli

10.2.3. TrackBoard klavyesi

Açıklama: Dahili trackball ve birçok programlanabilir tuşa sahip, yerden tasarruf sağlayan kompakt klavye.

Amaç: Bu klavye sadece yer tasarrufu sağlamakla kalmaz, aynı zamanda normal tuşların üstünde, klavye gezintisi ve eylemlerini en iyi şekilde kullanma şansı sunan ve gerekli fare kullanım miktarını azaltan 15 kullanıcı tanımlı yuvarlatılmış tuş bulunur. Sağ elini kullananlar için izleme topu sol elini kullananlara uygun olmayabilir, ancak hareket kabiliyeti, el becerisi veya zorlanma zorlukları nedeniyle fare kullanmayı zor bulanlara yardımcı olabilir.

Özellikler: Klavyede 15 adet kullanıcı tanımlı fonksiyon tuşu bulunur ve çift fonksiyon tuşu 105 tuşa kadar işlevsellik sağlar .

Gerekli beceri	Seviye		
	1	2	3
İşitme			
Beceri		2	
Hafıza		2	
Konuşma			

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Dokunsal		2	
Görsel		2	
<i>Seviye 1</i>	<i>Minimum beceri gerekli</i>		
<i>Seviye 2</i>	<i>Orta düzeyde beceri gerekli</i>		
<i>Seviye 3</i>	<i>İyi beceri gerekli</i>		

10.2.4. Ergonomik Konturlu Klavye

Tanım: Programlanabilir multimedya kısayol tuşlarına sahip büyük, kavisli klavye.

Amaç: Zorlanma yaralanmaları olan veya bölünmüş tuş tasarımı bir klavye kullanmak isteyenleri desteklemek için geliştirilmiştir. Bu sistem iyi yazmayı teşvik eder ve dokunmatik daktilo kullanan biriyseniz alışması daha kolaydır. Farenin merkezi bir konumdan biraz uzakta konumlandırılması gerekeceği unutulmamalıdır, bu nedenle entegre dokunmatik yüzeye sahip sürüm denenmeye değer olabilir, ancak ikincisinde PS/2 konektörü vardır.

Özellikler: 8 Kısayol Tuşuna sahip 105 tuşlu genişletilmiş klavye düzeni, çoğu standart klavyeden biraz daha büyüktür. Hafif bir eğim ve entegre bilek desteği ile kavislidir.

Gerekli beceri	Seviye		
	1	2	3
İşitme			
Beceri		2	
Hafıza		2	
Konuşma			

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Dokunsal		2	
Görsel	1		
<i>Seviye 1</i>	<i>Minimum beceri gerekli</i>		
<i>Seviye 2</i>	<i>Orta düzeyde beceri gerekli</i>		
<i>Seviye 3</i>	<i>İyi beceri gerekli</i>		

10.2.5 . BrailleAnahtarı

Açıklama: PC veya dizüstü bilgisayara bağlanabilen USB küçük braille klavye.

Amaç: Braille öğrenenler ve deneyimli braille kullanıcıları için uygundur.

Klavyedeki Papenmeier Braille kadar karmaşık değildir ve daha kompakt ama bakması 'kutu'dur.

Özellikler: Giriş tuşlarının altında ortada konumlandırılmış boşluk tuşu, sola geri tuşu ve sağa silme tuşu olmak üzere bir satırda altı standart Braille giriş tuşu bulunur. Nokta 7, giriş tuşlarının altında bulunan kaydırılmış bir karakter seti sağlayan yeni satır tuşu tarafından üretilir.

Gerekli beceri	Seviye		
	1	2	3
İşitme			
Beceri			3
Hafıza		2	

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Konuşma			
Dokunsal			3
Görsel			
<i>Seviye 1</i>	<i>Minimum beceri gerekli</i>		
<i>Seviye 2</i>	<i>Orta düzeyde beceri gerekli</i>		
<i>Seviye 3</i>	<i>İyi beceri gerekli</i>		

10.2.6. Anahtarsız klavye

Açıklama: Entegre fareye sahip bu avuç içi kontrollü klavyede tuşların yerini iki kadran alır .

Amaç: Bu, zorlanma yaralanmaları yaşayanların yanı sıra ince parmak becerisi sorunları yaşayan ve normal tuş basma hareketlerini yapamayan kişilere yardımcı olabilir.

Özellikler: Bu klavyenin tuşları yoktur ancak harfleri ve harf kombinasyonlarını oluşturmak için avuç içleriyle çeşitli yönlerde hareket ettirilen iki yuvarlak kubbe/kadran vardır. Dönmezler ancak bir pusula aralığı boyunca kayarlar.

Gerekli	Seviye		
beceri	1	2	3

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

İşitme			
Beceri	1		
Hafıza	1		
Konuşma	1		
Dokunsal		2	
Görsel		2	
<i>Seviye 1</i>	<i>Minimum beceri gerekli</i>		
<i>Seviye 2</i>	<i>Orta düzeyde beceri gerekli</i>		
<i>Seviye 3</i>	<i>İyi beceri gerekli</i>		

10.2.7. 3 tuşlu ayak pedalı

Açıklama: Klavyeden veya fareden tıklama, kaydırma, enter veya diğer işlemleri gerçekleştirmek için 3 programlanabilir pedal.

Amaç: X-Key Ayak Pedalları, bilgisayarı ayaklarını kullanarak çalıştırmak isteyenler için farenin veya klavyenin bazı eylemlerinin yerini bir ölçüde alabilir.

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Özellikler: Pedalların programlanması, sağlanan yazılım kullanılarak gerçekleştirilir. X-Keys, kullanıcının gereksinimlerine uyacak şekilde ayarlanmış tüm klavye komutlarını ve dizilerini, fare ve oyun giriş komutlarını kabul eder.

Gerekli beceri	Seviye		
	1	2	3
İşitme			
Beceri	1		
Hafıza		2	
Konuşma			
Dokunsal	1		
Görsel	1		
Seviye 1	Minimum beceri gerekli		
Seviye 2	Orta düzeyde beceri gerekli		
Seviye 3	İyi beceri gerekli		

10.3. Fare ile ilgili

10.3.1. Gyration GO 2.4 Gyro Mouse

Açıklama: Sunumlar ve masa üstü için 30m menzile sahip kablosuz hava faresi.

Amaç: Bileklerinde çok az hareket kabiliyeti olanlar için bu fareyi hem masaüstünde hem de masaüstü dışında kullanmak mümkündür. Ön kol hareketi kullanıldığında

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

imlecin ekrandan geçmesi mümkündür. Belirli tipte zorlanma yaralanmaları olanlar için uygundur.

Özellikler: Gyro Mouse, ekrana doğrudan bakma veya alıcıyla hizalama ihtiyacını ortadan kaldıran çok kanallı bir radyo kullanır.

Gerekli beceri	Seviye		
	1	2	3
İşitme			
Beceri		2	
Hafıza		2	
Konuşma			
Dokunsal		2	
Görsel		2	
Seviye 1	Minimum beceri gerekli		
Seviye 2	Orta düzeyde beceri gerekli		
Seviye 3	İyi beceri gerekli		

10.3.2. PenClic Fare

Açıklama: Kalem elle tutularak, basit tıklama ve kaydırma hareketleriyle hem sağ hem de sol elini kullananlara uygun şekilde yazı yazıyormuş gibi fareyle kontrol edilebilir .

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Amaç: Kalem, ön kolunuzu masaya koymanızı ve imlecin sanki kalemle yazıyormuşsunuz gibi ekranda çalışmasını sağlar. Amaç, normal fare kullanımından kaynaklanan bilek, kol ve boyun gerginliğini azaltmaktır. Kalem tüm el boyutlarına uygundur. Sırt ağrısı veya diğer zorlanmalar sorursa duruşları değiştirmek ve rahat bir pozisyon bulmak mümkündür.

Özellikler: Kalem kullanımı kolay ve rahat hissettiriyor. Sol tıklama için kalem sapına basmanız ve sağ tıklama için işaret parmağının yanındaki kalemdeki düğmeyi kullanmanız gerektiğini hatırlamanız gerekiyor.

Gerekli beceri	Seviye		
	1	2	3
İşitme			
Beceri		2	
Hafıza	1		
Konuşma			
Dokunsal		2	
Görsel			3
Seviye 1	Minimum beceri gerekli		
Seviye 2	Orta düzeyde beceri gerekli		
Seviye 3	İyi beceri gerekli		

10.3.3. Sihirli İzleme Paneli

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Açıklama: Mac için Multi-Touch izleme dörtgeni kablosuz klavyeyle uyumludur.

Amaç: Mac kullanıcıları için sihirli fareye bir alternatif sunar ve uygulamalara erişmek için parmakla hafif dokunmayı tercih eden ve grafiklerle çalışması gereken kişilere uygun olabilir. Ayrıca, ped minimum dokunmaya karşı çok hassas tepkiler verecek şekilde ayarlanabildiğinden parmaklarında hareket azlığı olanlara da yardımcı olur.

Özellikler: Bu tablette, hareketlerin kullanıcı ihtiyacına göre uyarlanması olanak tanıyan çeşitli ayarlar, izleme hassasiyeti, çift tıklama ve sayfalar için kaydırma hızı vb. bulunmaktadır. Çeşitli sayıda parmak, iPhone'daki kullanımlarına benzer şekilde kullanılabilir, örneğin yazı tipi boyutlarını büyütme için üç parmak ve 'yakınlaştırmak için sıkıştırma' hareketi için normalde iki parmak. Pencere sürüklenir ve sayfalar bir parmağın kaydırılmasıyla çevrilebilir.

Gerekli beceri	Seviye		
	1	2	3
İşitme			
Beceri	1		
Hafıza	1		
Konuşma			
Dokunsal			3
Görsel		2	
Seviye 1	Minimum beceri gerekli		
Seviye 2	Orta düzeyde beceri gerekli		
Seviye 3	İyi beceri gerekli		

10.3.4. Savant Elite Üçlü Aksiyon Ayak Anahtarı

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Açıklama: Fare ve klavye yerine veya onlarla birlikte kullanılabilen programlanabilir ayak anahtarları.

Amaç: Fare kullanmada zorluk çeken veya klavye eylemlerini programlamak isteyen kişilerin ayaklar aracılığıyla bilgisayara erişmesini sağlayan üç ayak anahtarı sürümü vardır. Hareket kabiliyeti veya el becerisi zorlukları olan bazı kullanıcılara uygun olabilir.

Özellikler: Üç tip ayak anahtarı seçeneği vardır - sadece fareye tıklamak veya bir klavye eylemi için tek versiyon - sol ve sağ el fare düğmesi eylemleri için çift veya iki klavye eylemi. Üçlü versiyondaki üç ayak anahtarı daha fazla programlanabilir erişim sunar ve dış yiyecek pedleri daha küçük ayaklar için içeri hareket ettirilebilir.

Gerekli beceri	Seviye		
	1	2	3
İşitme			
Beceri	1		
Hafıza		2	
Konuşma			
Dokunsal	1		
Görsel	1		
Seviye 1	Minimum		

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

	<i>beceri gerekli</i>
<i>Seviye 2</i>	<i>Orta düzeyde beceri gerekli</i>
<i>Seviye 3</i>	<i>İyi beceri gerekli</i>

10.3.5. Ergonomik joystick fare

Açıklama: Bu, sağ elini kullananlar için küçük bir joystick faredir - henüz sol elini kullananlara uygun modeli bulunmamaktadır.

Amaç: Hafiftir ve kullanımı kolaydır, el dikey kaldığı için RSI'lı kişilere yardımcı olur, ancak CAD tekniklerini kullananlar için uygun olmayabilir.

Özellikler: Fare tuşu kısa sapın üst kısmında olup başparmakla çalıştırılır.

Gerekli beceri	Seviye		
	1	2	3
İşitme			
Beceri	1		

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Hafıza	1		
Konuşma			
Dokunsal		2	
Görsel			3
<i>Seviye 1</i>	<i>Minimum beceri gerekli</i>		
<i>Seviye 2</i>	<i>Orta düzeyde beceri gerekli</i>		
<i>Seviye 3</i>	<i>İyi beceri gerekli</i>		

10.4. Dokunmatik ekranlar

10.4.1. Magic Touch TFT LCD monitör

Açıklama: Duyarlı dokunmatik teknolojisine sahip 12 inç, 15 inç, 17 inç veya 19 inç TFT ekran.

Amaç: Kütüphanelerde, büfelerde ve diğer halka açık yerlerde herkes tarafından kullanılmaya uygundur ancak özellikle el becerisi veya hareketliliğin sorun olduğu ve

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

klavye veya fare kullanımının zor olduğu yerlerde faydalıdır. Bu ekranlar dokunmatik ekran neden ve sonuç programlarıyla iyi çalışır.

Gerekli beceri	Seviye		
	1	2	3
İşitme			
Beceri	1		
Hafıza	1		
Konuşma			
Dokunsal		2	
Görsel		2	
Seviye 1	Minimum beceri gerekli		
Seviye 2	Orta düzeyde beceri gerekli		
Seviye 3	İyi beceri gerekli		

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

11. İşaret dilinin temel sözcükleri ve ifadeleri

Günümüzde "işaret" kelimesi, bir duyuru yapmak zorunda olan , yaygın olarak kullanılan her grafik figür anlamına gelir . İşaret, aynı zamanda bilgi vermek için kullanılan jesttir. "İşaret" kelimesi ayrıca bilgi vermenin, duyuruların, işaretlerin ve uyarıların başka farklı yollarını veya araçlarını da ifade eder. Kelimelerin yanı sıra, başka işaretlerle de bilgi verebilir ve saklayabiliriz . Örn. jestler, taklitler, bayraklar vb.

İşaret dili, jestlerin ve yüz ifadelerinin iletişimine dayanır. Genellikle bu kelime kombinasyonu, işitme engelli kişiler tarafından kullanılan, zengin, eksiksiz, karmaşık, kendi hesabına manuel ve yüz ifadesi işaret sistemine yönelir.

11.1. Uluslararası tek el alfabeti – gestuno

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

11.2. İngiliz iki el alfabeti

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

11.3 Engellilik destek moderatörleri tarafından kullanılabilecek önemli kelimeler ve ifadeler

İnsanlar	İnsan	
	Adam	
	Kadın	
	İsim	
	Soyadı	
	Doğum tarihi	
	Bayım	
	Hanımfendi	
	Kayıp	
Selamlar	Günaydın	
	Tünaydın	
	İyi akşamlar	
	Hoşça kal	
	MERHABA	
Sayılar	Bir	
	İki	
	Üç	
	Dört	
	Beş	
	Altı	

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

	Yedi	
	Sekiz	
	Dokuz	
	On	
	Onbir	
	On iki	
	On üç	
	On dört	
	On beş	
	On altı	
	On yedi	
	Onsekiz	
	Ondokuz	
	Yirmi	
Eğitim	Okul	
	Üniversite	
	Sınav	
	Gerekliklik	
	İşaret	
	Diploma	
	Seviye	
	Test	
	Egzersiz	
	Değerlendirme	

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kùltür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

	Öğrenim ücreti	
	Öğrenci	
	Kafeterya / Kantin	
	Öğretmen	
	Sınıf arkadaşı / Meslektaş	
	Ofis	
	Sınıf	
	Zemin	
	Adres	
	Amaç	
	Yeterlilik	
	İçerik	
	Değerlendirme	
	Son teslim tarihi	
	Şikayet etmek	
Zaman	Sabah	
	Öğlen	
	Akşam	
	Zaman	
	Tarih	
	Saat	
	Bugün	

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

	Dün	
	Yarın	
Düşünme ve Konuşma	Akıl	
	Bilgi	
	Dikkate almak	
	Hatırlamak	
	Bilmek	
	Unutmak	
	Katılmak	
	Neden	
	Evet	
	HAYIR	
	Bilmiyorum	
	Teşekkür ederim	
	Yardım	
	Bela	
	Etkinlik	
	Kötü	
	O kadar da kötü değil	
	İyi	
	Çok güzel	
E-posta	Posta	

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

İletişimi	Arama	
	E-posta adresi	
	Gönderilmiş	
	Almak	
Üniversitede önemli terimler	Çalışma zamanı	
	Meslek	
	Burs	
	Yurt	
	Zaman çizelgesi	
	Müdüriyet	
	Akademik portal	
	Kayıt	
	Yemekler	

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.